

Opgericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
BRIEFPOSTDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

Hofleverancier van
H.M. de Koningin.

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

INHOUD: Bij den Aanvang. — In Nederl.-Indië. —
Weekbestrijding in Indië. — Persoverzicht uit de
Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers.
Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. —
Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën
en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van
29 Dec. 1920 tot 4 Jan. 1921.

Bij den Aanvang.

Kan men iets noemen dat oud is maar altijd
nieuw blijft, het is de jaarwisseling. Ze viel tusschen
het laastverschenen nummer en dit, en de vermelding
ervan met een enkel woord mag, op straffe
van tekortkoming, niet achterwege blijven in een
publiek orgaan als het Koloniaal Weekblad is en
nog meer hoopt te worden.
Intusschen is bereids een schrede gezet op den
onbekenden weg. Oud als de jaartelling zelve, maar
daarom altijd nieuw, wijl het mysterie van komen

en gaan hier niet den enkeling en zijne omgeving,
doch millioenen tegelijk aanraakt.

Wanneer in het vroege namiddaguur van 31 De-
cember de zon haar licht aan de aarde onttrekt,
komt, voor eenige stonden, een ander licht het hare
vervangen, een symbolisch licht dat schijnen gaat
in de geesten, weldadig en helder en waarbij de

ATTENTIE. Volgens art. 3 H. H. R. behoort op-
zegging van het lidmaatschap plaats
te hebben schriftelijk vóór 15 December. Derhalve
kunnen verzoeken tot afschrijving als lid der Vereeni-
ging niet meer in behandeling worden genomen.

mensch ontwaart wat al dan niet waarde heeft in
het eigen leven zoowel als in dat der menschheid.
Die uren doorleefd en de beslommingen van het
dagelijksch leven eischen de aandacht opnieuw op.
Maar, in groote trekken, staat het beeld voor oogen:
Nog rollen aan en loopen op, hoog en wild de
wateren der wereldzee en de op haar hoogtepunt ge-
komen, ziedende golven smakken, in helseh rumoer,

GEBR's HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

Lange Voorhout 25

COSTUMES
TAILLEUR

EN ROUTE

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

TEA-GOWN

LE MANNEQUIN

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

BONTWANTELS

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

OOST P.M. BROECKMANS AMSTERDAM **WEST**
 KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
 LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
 VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
 KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

ISERIEF & CO.
 Magazijn „De Prijslijst”
 Veenestraat 16-18 · DEN HAAG · Valeriusstraat 29

Specialiteit
 Tricolage
 Garen en Band
 Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting „Fortuna”
 Mej. v. d. NEUT - Hoefkade 59

Wascht rein, tegen billijken prijs.
 Wasschen en Stoomen van gordijnen,
 spreien en dekens.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk, Voorburg en Loosduinen.

N.V. WIENER & VAN WITSFN
 Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
 35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
 uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
 MEUBELN, PIANO's, BRANDKASTEN,
 KANTOORMEUBELN, enz.

Schiekade 207 · ROTTERDAM · Telef. 10134
 (naast Astoria Bioscope)

Hammond School en COPIERINRICHTING
 Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
 (Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
 beleefd aan als oudste inrichting op
 dit gebied voor de levering van correct
 schrijf- en copieerwerk.
 Strengste discretie verzekerd.

MAISON VAN HAL
 Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
 Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
 Dameskleeding
 Indische Uitrustingen
 Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

telkenmale neer in het dal, waarin wederom andere gevormd worden, maar de oogen op de nog in nood verkeerende vaartuigen weten, dat het ergste voorbij is, dat de orkaan uitwoedt en het de nawerking is, welke wordt ondergaan. Was tegen den Orkaan niets bestand, zijn gevolgen zal men keeren. Reeds worden de middelen — en met welslagen, aangewend.

De stillende olie wordt op de wateren uitgeworpen en ze zullen weer bevaarbaar worden; geleidelijk kan koers gesteld worden, heel voorzichtig aan, totdat het weer effen wordt. Dat kan nog heel lang duren; moge elke jaarwisseling daartoe nader brengen.

De Vereeniging „Oost en West” gaat den nieuwen jaarkring hoopvol in. De verwachting, aan het einde van het vorige jaar uitgesproken, moge in vervulling gaan. Een beroep moge gedaan worden op hen, die op grond van hun lidmaatschap reeds blijk gaven van instemming met doel en streven van „Oost en West” om nog een stapje verder te gaan en op hun beurt anderen voor het lidmaatschap te winnen. Het is niet de eerste maal, noch zal het de laatste zijn, dat daartoe wordt aangespoord om de eenvoudige reden, dat zulks dezerzijds plichtmatig geacht wordt. Het spreekt toch vanzelf, dat het niet slechts wenschelijk, maar ook noodig is dat „Oost en West” in groei en dientengevolge in bloei toeneemt; aan opbouwend, aan „beschavingswerk” kan nooit te veel gedaan worden en steun mag daarvoor verwacht worden. Op hare wijze effent toch ook „Oost en West” den weg naar een hoogere volkerensamenleving. Waar er verschijnselen zijn, die er op wijzen, dat dit meer en meer beseft wordt, daar gaat de vereeniging met goeden moed het nieuwe jaar in, overtuigd dat het haar ook nu weder aan veler medewerking niet zal ontbreken.

Brengt dan 1921 „veel heil en zegen” aan de Vereeniging, brengt het die allereerst aan allen, die reeds in betrekking tot haar staan, zoomede aan diegenen, die in dit jaar alsnog daartoe bereid zullen worden bevonden.

v. d. B.

In Nederlandsch-Indië.
 (2e Semester 1920).

II (Vervolg).

WELTEVREDEN.

Ik Trof het, dat ik bij aankomst werd opgewacht door familie, die me gastvrijheid kon verleen. 'n Brief, me dat mededeelende, naar Emmahaven gezonden, met vermelding van de boot, waarop de geadresseerde zich bevond, bereikte me niet, die puzzle was te ingewikkeld voor „Tante Pos”. We verkeerden in spanning, en de begroeting en 't weerzien waren dubbel aangenaam. De visitatie verliep vlot, de handbagage kon mee in de auto en spoedig tuften we langs 't kanaal en Goenoeng Sari naar Weltevreden. Langs onzen weg weinig veranderd. Wel spoor- en andere bruggen over 't kanaal in aanbouw, wijzende op belangrijke uitbreiding van 't verkeer. Maar ik zou wel een anderen indruk krijgen. 't Begon al bij 't Koningsplein, waar de mooie, trotsche woningen als 't ware één voor één worden ingenomen door auto-magazijnen, kantoren, scholen, restaurants en wat dies meer zij.

Hoe het is, geeft een correspondent in de Locomotief als volgt weer:
 „Soms heb ik in allen ernst medelijden met het oude Koningsplein. Het heeft in den loop der tijden toch een bijzonder grooten val gemaakt. Vroeger het deftige plein met de deftige woningen van de deftigste ambtenaren. Thans een plekje, dat aan vaderlandsche kermisterreinen herinnert, terwijl de deftige patricierswoningen zijn vervangen door pensions,

vendulokalen, autozaken. Het hoekje vlak bij het landvoogdelijk paleis — les extrêmes se touchent — is een waar kermisterrein geworden. Ge vindt er het Deca-park, het Gambirpark en het Oost-Java Restaurant, en nu sinds eenige dagen het nieuwe Cabaret. Het is een hoekje met veel licht, met veel muziek en veel lawaai. De geesten van de vroegere Koningspleinbewoners zullen niet weinig ontzet het mudeffte gebeuren gadeslaan. Het nieuwe Cabaret, dat geopend werd op den anderen hoek van Gang Secretarie, daar waar het Oost-Java Restaurant is gelegen, heeft het lawaai daar niet weinig vermeerderd. Wie wel eens een Jazz-band bezig heeft gehoord, zal dit makkelijk kunnen begrijpen. Voorloopig trekt de nieuwe gelegenheid groote belangstelling. Of het lang zal duren is een tweede vraag. Uiteraard zijn de kosten van een dergelijke exploitatie niet gering, terwijl deze slechts kunnen worden goedge maakt door de winst op gewone consumptie. Gelegenheid voor tafelen bestaat er niet. Maar de prijzen der dranken zijn fatsoenlijk hoog, wat allicht de aantrekkingskracht den eersten tijd zal verhoogen. Het Oost-Java Restaurant ondervindt natuurlijk grooten hinder van het lawaai van naast de deur. Als ge weet, dat daar twee strijkjes aan het musiceren zijn, de Jazzband er vlak naast zich weert en even verder weg eventuele ensembles of bands zich in het Deca-park doen hooren, — kunt ge u eenigszins voorstellen aan welke muzikale genietingen de Bataviaanen, die zich in de buurt ophoudt, onderhevig is. Ge ziet, dat we ruimschoots compensatie voor Stam hebben gekregen.”

Het station „Koningsplein” is nog het oude, op sommige tijden schier te klein voor het toegenomen, daarheen verlegde personenverkeer, maar de plannen voor de verbouwing zijn er, en dan zal aan het station zelve een hotel verbonden worden, zooals men dat elders, in Engeland b.v., vindt. Tot dien ontvragt een temporeel hotel, op Koningsplein West, tegenover 't Museum, de gasten. Hoewel slechts voor jaren vergunning werd verleend, zijn de kamers klein maar zindelijk, elk met een afzonderlijk voor-galerijtje en gemakken. 't Eten wordt nog voor de kamer geserveerd, doch de eetzaal is in aanbouw. 't Pension is f 12.— per dag en per persoon.

De groote verandering van Weltevreden vindt men echter in 't Zuiden, waar te Gondangdia een nieuwe voorstad is ontstaan. Langs den Boulevard de grootere woningen, waar de van 't Koningsplein verdrevenen een onderkomen hebben gevonden; in de op dien Boulevard uitkomende straten, de huizen en huisjes voor meer bescheiden beurzen. Gemiddeld doet zoo'n huisje met 'n paviljoen en klein erf — hetgeen den kebon zeer welkom is — f 150.— à f 200.— huur per maand, koopprijs f 25.000.— à f 30.000.—. Op 't nabij gelegen land Menting kan men perceelen in erfpacht krijgen en er zelve 'n woning bouwen met een voorschot van gemeentewege. Echter de materialen zijn zoo schaarsch en duur, dat van bouwen niet veel komt.

Immers, djatihout van 4 M. lengte, dat vroeger f 80.— per M³. deed, kost nu f 400.—, kleinere afmetingen f 280.— à f 300.—, en dan wordt op de Gouvernementshoutverkoopingen de boel opgekocht en achtergehouden om den prijs nog meer op te jagen. Van welke handelwijze zoowel de Gouvernementsdiensten, als particulieren de dupe zijn.

De prijzen van cement stegen van f 6.— tot f 22.50 per vat, 1000 metselstenen van f 24.— tot f 45.—, 1000 dakpannen van f 30.— tot f 60.—.

Velen, aan wien het gelukt was zoo'n perceeltje machtig te worden, wachten nu, op hoop van beter tijden. Echter is er een termijn gesteld, waarna eerst mag worden begonnen, en van den anderen kant is daár nu weer 't wachten op.

Van Menting naar Mr. Cornelis, waar, om en nabij de werkplaatsen der S. S. een geheele stad is ontstaan van keurige woningen voor Europeesche amb-

Instituut W. G. TAANMAN

INTERNAAT EXTERNAAT
 de Perponcherstraat 105 de Perponcherstr. 101-103

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst., voor de Marine Milit. Academie, Cand. O.-l. ambtenaar.
 Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
 Afd. C. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
 Afd. D. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

PERRY & CO.
 Kalverstraat 93-95-97-99 · AMSTERDAM
 ARNHEM · UTRECHT · 's-GRAVENHAGE

HUTKOFFERS

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

nenaren en personeel, en nette hygiënische huizen en huiskjes voor 't Inlandsche personeel. Het station voor Meester is Manggarai, waar de lijnen naar Bantoe en Buitenzorg zich splitsen. 't Oude station Passer Mr. Cornelis wordt niet meer gebezigt, het andere station dient uitsluitend voor 't goederenvervoer, evenals te Weltevreden de stations Senen en Kemajoran.

In de nabijheid van Manggarai de waterwerken van 't nieuwe bandjirkanaal. Forsch-monumentaal opgezet.

In 1919 werd door de dankbare burgerij van Weltevreden een bronzen gedenkplaat aangebracht, hulde brengende aan den bouwmeester, den Ir. von Brehm, toen gebleken was, dat het kanaal en de werken werkelijk aan 't beoogde doel beantwoordden en Weltevreden, bij bandjir in de rivieren, voor overstroming gespaard bleef.

Keeren we naar Weltevreden terug en beschouwen we 't westen van de stad Tanah-abang en de daarop uitkomende „Lanen" geheel volgebouwd. Het kerkhof buiten gebruik gesteld. In 't Z. W. werd het oude Landshuis Leonhof het nieuwe kerkhof, met een monumentale entree. Een beetje minder aanzienlijk ligt vlak er tegenover het hospitaal der K. P. M. Gelukkig echter, dat de patiënten daarvoor slechts bij uitzondering den weg behoeven over te steken.

Wanneer we nu nog aantekenen, dat of het spoor of het gewone verkeer buiten de stad, over viaducten geleid wordt, zoodat het eene het andere niet belemmert, hebben we van Weltevreden wel 't meeste gezegd.

Al die veranderingen, welke toch in den benarden oorlogstijd tot stand kwamen, bezemen eerbied in en zijn een teeken van de snelle, huidige ontwikkeling onzer koloniën, hier een rechtstreeksch gevolg van de decentralisatie.

Langs straat en wegen nog steeds het kleurige, levendige gewemel der volksmassa. De vrouwen in doorschijnende haadjes, met helder witte onderlijfjes, lichte slendangs en sarongs; de mannen met een overgang van 't oude Javaansche costuum naar 't Europeesche, met sporthemden en strikdas, open jasjes, petten en hoeden, sommigen nog met hoofddoek, jas toetoe en korte sarongs, de conservatieven. En dan die af en aan snorrende auto's. Waren er in 1910 nog slechts 450, thans zijn er 4500, en iedere auto natuurlijk met z'n chauffeur, die niets doet dan chauffeeeren en er liefst nog een knecht op nahoudt, om den auto schoon te maken en hem te helpen bij 't aanzetten van den motor en bandenpech. Loon van den Heer chauffeur f 50.— 's maands.

Van boord komende, waar de laatste 8 dagen niet meer gewasschen wordt, is een der eerste dingen 'n opscheutan te laten roepen. Spoedig is zoo iemand gevonden. Over 3 dagen terug? Bisa! Prijs? Dertig cents per stuk, groot en klein. 'k Stond paf! Men zag in mij, na m'n 25 tropenjaren, toch nog 'n orang baroe. M'n nicht kwam ter hulp, en 't draaide uit op f 0.20 voor een groot, f 0.10 voor een klein stuk en dat, waar men vroeger één dubbeltje voor 't waschen van 'n wit pak gaf. M'n nicht liet haar waschen te Buitenzorg doen en gaf f 20.— per maand, vroeger f 10.—. We kwamen zoo te spreken over de prijzen der eerste levensbehoeftigheden. 'n Broodje, vroeger 8, nu 16 cents. 't Vleesch van een Europeeschen slager vroeger gemiddeld f 0.75, nu f 1.— à f 1.25 per pond, 'n kip van f 0.35 à f 0.50, nu f 1.25; vieren 10 cents. (Dus niet elken morgen meer 2 centjes bij 't ontbijt!) Voor een sisor pisang vraagt men dan baar f 0.65 à f 0.75, de langanan gaf ze nog voor f 0.15 à f 0.20. Aardappelen werden van 7 cents, 15 à 16 cents de kattie. Regeeringsrijst f 0.32 per kattie, vroeger in vrijen verkoop 8 à 10 cents. And so on, and so on!

Men ziet, dat 't ook in de Oost duur is, echter niet zoo duur als in Holland, waar men het gevoel heeft als koper door de verkoopende klasse levend

geuild, tot den laatsten penning uitgeperst te worden!

De Regeering is aan den door de duurte ontstane nood ten slotte — al was het dan laat — tegemoetgekomen, in afwachting van een herziening der traktementen en bezoldigingen van de geheele linie, duurtetoelag op de nog geldende inkomsten te verleen, en wel op de eerste f 50.— 60 pCt., de volgende f 50.— 50 pCt., zoodat iemand van f 100.— op f 155.— kwam. Van de volgende f 100.— 35 pCt., de eerstvolgende f 200.— 20 pCt., volgende f 200.— 10 pCt., en laatste f 200.— 5 pCt., zoodat bij traktementen van f 800.— en daarboven een duurtetoelag wordt genoten van f 160.—.

Iemand met f 250.— inkomen krijgt daarbij f 100.— duurtetoelag, dus f 350.—. Maar van f 350.— kan men gehuwd, zonder kinderen, en z.g. achteraf wonende, juist leven. Ter illustreering eenige uitknipsels uit een Soerabayaschen brief aan de „Locomotief", over de toestanden in de voorsteden van Soerabaya, ongeveer een uur gaans van 't centrum der stad gelegen. 't Geldt hier een complex woningen, door de Bouwmaatschappij Koepang achter de Reiniersboulevard opgetrokken, die f 100.— per maand huur doen:

„De huurprijs van deze popperige huisjes, met drie kamertjes van 3,5 bij 4,5 M, zonder achter- noch binnengalerij, een W. C. van 1,5 bij 2 M., is, in aanmerking genomen den grooten huizenmood in Soerabaya, nogal billijk te noemen, indien... men niet zoo ver van alles verwijderd was, behalve dan van het kerkhof en van de tram, die om het half uur rijdt, en 's avonds na zes uur heelemaal niet meer. Bovendien: geen straatverlichting, geen voertuigen binnen een omtrek van een uur loopens, geen ijs in de buurt, geen afwatering, noch van het erf, noch van de straat. De huizen zijn niet voorzien van gas, noch van elektrische geleiding. De bewoner, die licht in zijn huis wilde hebben, moest de leiding maar op eigen kosten aan laten leggen. De badkamers waren toentertijd wel voorzien van een leiding voor douches, maar de douches zelf, tidah ada! De slaapkamers zijn voorzien van glazen deuren en deze zien uit of op het erf. Houten deuren zijn duur.

Trots al deze ongerieflijkheden waren toch al gauw wat van die woningen verhuurd. Toen de regentijd inviel, lag het zuidelijk gedeelte van dit huizencomplex tot ongeveer de maand April heelemaal blank, en de hoogte, waarop het water stond, varieerde van 1 meter tot een decimeter. En niet alleen op straat, doch ook vanaf het stoepje der voorgalerij tot het stoepje van de keuken. Bij een flinke regenbui stond kokki in de keuken nog in het water. Elken morgen kon men, toen de enkele bewoners, die vroeg op het werk moeten zijn en die natuurlijk geen auto bezitten, want dan zouden ze daar zeker niet gaan wonen, een eind door het water zien plassen, op bloote voeten, de bediende achter hem aan met de kousen en schoenen."

Hetgeen nu niet precies hygiënische toestanden zijn en dat te Soerabaya, waar men alles doet om die voor den Inlander te verbeteren!

„Prettig is het heelemaal niet, maar het moet nu eenmaal. Ik heb f 350.— salaris, ben getrouwd, maar heb geen kinderen. Ga ik in een pension, wat lang niet alles is, dan moet ik daarvoor zeker een kleine f 300.— neertellen. Neem daarbij aan, dat we voor de vrouw een baboe hebben van f 15, de waschman f 10 per maand betalen, dan blijft er nog ongeveer f 25.— over om ons beiden van te kleeden en eens iets extra's te hebben. Naar een bioscoop gaan laten we dan maar over aan anderen.

Ik betaal daar voor mijn huisje f 100 huishuur, heb twee bedienden ieder van f 15, betaal hetzelfde bedrag ongeveer aan den waschman, enfin, daar kan ik van mijn f 350.— in de maand wel bestaan, wat in een pension absoluut onmogelijk is."

20/11 '20. A. J. G.
(Wordt vervolgd.)

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie: eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANNEN.

Ik zing de lof
der

Monarch

Schrijf- machine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK

V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

BALANSCONTROLE BELASTINGZAKEN INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ

LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17 51
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

124

Fa B. SCHOEMAKER

ENGELSCH
Kleermakerij
Den Haag
WESTEINDE 29

Bontjekkera

J. P. KUIJPERS

v/h Coupeur
fir. Domhoff

1ste Klas Inrichting voor:
DAMESKLEEDING NAAR MAAT
Specialiteit in Amazone Costumes
BONTMANTELS EN PELTERIJEN 53

Den Haag - Oude Molstraat 11 - Telefoon H. 9320

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

12a

Electro-techn. en Mechanisch Bureau

„HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electricische Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF, 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a. Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Woekerbestrijding in Indië.

Een voorbeeld voor Nederland.

In het „Koloniaal Weekblad” van 1917 No. 38, 45, 46 werden in zeker onderling verband behandeld: 1°. drie vormen van woeker in Indië (vergeleken met gelijke vormen in Nederland), 2°. het Volkscredietwezen, 3°. Coöperatie. Nu is in 1920 No. 35 der door het Departement van B. B. uitgegeven voortreffelijke „Handleidingen ten dienste van inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera” verschenen onder den titel „Het Volkscredietwezen”. Op dien titel alleen afgaande, zou men meenen, dat het geschrift zich bij uitsluiting tot dit onderwerp bepaalde. Maar zulks is gelukkig en terecht niet het geval; men heeft n.l. daarin ook nog bij opgenomen de twee bovengenoemde onderwerpen en is tot denzelfden trits gekomen, al is de wijze van behandeling in omvang, aard, stofverdeling, beoogtraant uiteraard sterk afwijkend. Nadat in het eerste hoofdstuk 75 bl. zijn gegeven aan het Credietverband, volgt daarop het tweede onder den titel: „Gedragslijn door de ambtenaren van het B.B. te volgen t.a.v. het Volkscredietwezen en de Coöperatie” op 25 bl. en ten slotte als derde: „Eenige aangelegenheden met het Volkscredietwezen verband houdende, voor den inlandschen bestuursambtenaar van belang”, dit bestaat uit 6 onderwerpen, waarvan het laatste onder den titel „Bestrijding van den Woeker” aldus luidt:

„Bij Ind. Stbl. No. 643 van 1916 werd een Koninklijk Besluit van 17 Juli van dat jaar afgekondigd, houdende vaststelling van een voor alle bevolkingsgroepen geldende regeling tot bestrijding van den woeker. Daarbij wordt aan den rechter (welke deze rechter is, zal afhangen van het bedrag der schuld en van den landaard van partijen) de bevoegdheid gegeven, op verzoek van de benadeelde partij, de verplichting dier partij te matigen dan wel de geheele overeenkomst nietig te verklaren. De rechter zal daarbij moeten uitmaken of er *werkelijk van woeker sprake is*. Hiertoe moet, blijkens wettelijke bepaling, misbruik zijn gemaakt van de lichtzinnigheid, de onervarenheid of den noodtoestand van den bedrogene, om een onevenredig voordeel te bedingen. Ook al brengt de woekeraar geschriften aan, waaruit zou blijken, dat van geen woeker sprake is, kan de bedrogene door getuigen het tegendeel bewijzen.

„De rechter zal altijd bevoegd zijn, om partijen de noodige voorlichting te geven en haar opmerkzaam te maken op de rechts- en bewijsmiddelen, die zij kunnen aanwenden. Het is best mogelijk, dat de woekeraar de zaak aanhangig maakt, maar de rechter mag slechts ingrijpen op verzoek van den bedrogene, al kan hij dezen wijzen op het middel dat de wet hem aan de hand doet.

„Behalve de rechter kunnen ook de bestuursambtenaren en andere volksvrienden aan de benadeelde personen de noodige steun en voorlichting geven, hetgeen wel noodig is daar anders wellicht de lijdzaamheid, de onwetendheid, de vrees of het ontzag voor den woekeraar, de afhankelijkheid van dezen, de angst voor vergeefsche moeiten en kosten de benadeelde partij er van af houden het haar geboden middel aan te wenden.

„Toch zijn aan dit middel tot woekerbestrijding enge grenzen gesteld. Wanneer op woeker gelijkende overeenkomsten niet het gevolg zijn van de bovengenoemde bijzondere persoonlijke omstandigheden (lichtzinnigheid, onervarenheid, noodtoestand), maar van den algemeenen toestand, waarin de bevolking verkeert, zal de toepassing van de woekerverordening geen verbetering brengen. Deze verordening toch bestrijdt alleen de gevolgen, bepaalde uiterlijke verschijnselen van het kwaad, maar neemt, de oorzaak van het kwaad niet weg.

Indien zij niet met voorzichtigheid en beleid wordt toegepast zal zij zelf een averechtsche uitwerking hebben. De schuldeischer toch, die vreezen moet, dat zijn eisch door den rechter geheel of gedeeltelijk zal worden ontzegd, zal zich tegen dat risico dekken door zijn eischen nog hooger te stellen en wanneer de andere partij voor het verkrijgen van hulp van dien schuldeischer afhankelijk is, zal zij zich ook bij die zwaardere eischen moeten neerleggen.”

Men ziet hieruit, dat en hoe het der Indische Overheid ernst is met de bestrijding van het woekereuvel. Niet alleen immers is er eene regeling tot strijd daarvan afgekondigd en heeft men daarmee dus reeds B gezegd, want de schepping van het Volkscredietwezen en van den Pandhuisdienst ongeveer 15 jaar vroeger, had immers o.m. ook bestrijding van padi- (rijst) en geldwoeker ten doel, maar het is reeds gekomen tot gerechterlijke behandeling van woekerkzaken, al is dan ook het aantal der rechterlijke uitspraken daaruit voortgekomen, n.l. dikwijls nog zeer gering; dus de aantoonbare bestrijding in rechten of het repressieve optreden is nog van een ondergeschikte beteekenis. Van veel grootere waarde echter de preventieve kracht en uitwerking worden geacht; want behalve bij de geheele rechterlijke macht met hare betrekkelijk talrijke lagere functionarissen, al staat zij er ook uiteraard lijdelijk tegenover, is zij ook bekend bij het geheele inlandsche bestuur, bestaande met inbegrip van de martiri's en de schrijvers zonder de hulpschrijvers uit ± 4000 personen alleen reeds op Java en Madoera; daarenboven is zij ook nog bekend bij ± 200.000 dorpelijke functionarissen; dus in de bestuursfeer is er geen gebrek aan uitleggers, voorlichters, waarschuwers en inplanters, en inslapen of wegdoemen kan de tegen den woeker gekeerde waakzaamheid en belangstelling reeds niet meer. Daarvoor zijn ze thans wel behoed.

Daarbij komt echter nog als vierde bestrijdingsfactor, dat ook de vrij uitgebreide en wel alomtegenwoordig te noemen Dienst van het Volkscredietwezen aan deze zaak ernstige en gestadige aandacht blijft schenken. Haar orgaan, n.l. het „Blaadje van de Centrale Kas”, van 15 October 1920 en waarvoor het in verbinding staat met alle Volksbanken c.a., zegt onder den titel „Volkscredietwezen” het navolgende:

„Als No. 35 BB van de Handleidingen ten dienste van de Inlandsche Bestuursambtenaren op Java en Madoera, is een boekje over het Volkscredietwezen verschenen, uitgegeven door het Departement van Binnenlandsch Bestuur op de gebruikelijke wijze der handleidingen, n.l. in Nederlandschen en Maleischen tekst.

„In overeenstemming met het doel is de voornaamste plaats in het boekje ingenomen door een uitvoerige bespreking van de regeling van het credietverband. De aard en strekking van het credietverband zijn uitvoerig besproken en het uitvoeringsreglement van 17 December 1909, No. 584, in zijn geheel opgenomen en artikelsgewijs behandeld. Bovendien zijn ingevulde modellen van akten en verklaringen bijgevoegd.

„In zoverre kan het boekje beschouwd worden als een nieuwe, herziene en meer overzichtelijke uitgave van de uitverkochte „Bepalingen betreffende het credietverband en de toepassing daarvan met toelichting”, in 1910 verschenen.

„Voorts bevat het boekje een tweede hoofdstuk, getiteld: „Gedragslijn door de ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur op Java en Madoera te volgen ten aanzien van het Volkscredietwezen en de Coöperatie” en een derde hoofdstuk: „Eenige aangelegenheden, met het volkscredietwezen verband houdende voor den Inlandschen bestuursambtenaar van belang”. Dit laatste hoofdstuk behandelt: a. de Centrale Kas voor het Volkscredietwezen; b. waarmede de vingerafdrukken en bewijskracht van

Firma H. RAHR, Utrecht
AGHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Leebaboe's en Jongens
beschikbaar.

bevragen in "PERSINGGAHAN"

Brief-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

Boetzelaerlaan 2 • Tel. Sch. 248

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuyehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587 1588

Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

herziening voorstellen, dat van minister De Graaff, waarna naar partijde hervorming wordt gestreefd, en dat van de vermaarde, gedurende de November-weken van 1918, ontijdig geboren commissie Carpentier Alting, dat algehele reconstructie beoogt.

De voorstellen De Graaff, welke in de najaarszitting van den Volksraad zullen worden behandeld, bevatten een plan tot het verdeelen van Indië in provincies, en deze weer in regentschappen.

In deze provincies zal het bestuur worden gevoerd door een provinciale raad aan welks hoofd staat een gouverneur, die in het dagelijks bestuur wordt bijgestaan door een college van gedeputeerden. Dit provinciaal bestuur zal ook het toezicht hebben op de besturen der groote stads-gemeenten en op die der regentschappen, terwijl deze laatste worden belast met het toezicht op de desbesturen.

Waar de instelling van een provinciale raad nog niet mogelijk is, zal de provincie den naam dragen van gouvernement; van zelf zal daar van autonomie geen sprake kunnen zijn en zal door zulke gouvernementen, alleen de administratieve decentralisatie op ruime schaal worden bevorderd.

Maar voor de eigenlijke provincies zal een veel ruimer taak zijn weggelegd. Deze nieuwe afdelingen zullen niet alleen worden geroepen tot zelfbestuur, of medebestuur, om een duidelijker term te gebruiken, maar ook tot autonomie. Zij zullen de eigen huishouding zelf moeten regelen en besturen en daarvoor geheel moeten worden ingericht.

In de Indische pers, voor zoover deze zich over beide voorstellen uitte, blijken *Bat. Nld., Loc.* en *Tant* tegen het ontwerp de Graaff en voor dat der Herzieningscommissie te zijn. Zij willen alles of niets.

Doch, zelfs een kind in de politiek kan begripen, dat een algehele herziening van Indië's bestuursstelsel, indien al praktisch uitvoerbaar, toch zeker jaren en jaren duren zal en dan nog kans loopt door een combinatie van minderheden verworpen te worden. Reeds nu heeft het *Indische Volk* verklaard, dat de voorstellen der Herzieningscommissie onaanvaardbaar zijn, indien niet het kiesrecht gansch anders wordt geregeld.

Het komt ons dan ook voor, dat de voorstellen der Herzieningscommissie onmogelijk kunnen worden opgevat als een binnen eenige jaren praktisch te verwezenlijken geheel, maar meer als een verzameling van idealen, naar welker verwezenlijking bij tempo's zou kunnen worden gestreefd. Natuurlijk alleen door hen, die deze idealen ook als de hunne erkennen.

Gelijk men echter weet, kunnen zeer velen, ook in de commissie zelve, met verschillende dier idealen onmogelijk instemmen.

Is het nu, gezien dezen stand van zaken, niet veel wijzer, de taktiek te volgen van de regeering, een taktiek, waartoe minister en gouverneur-generaal blijkbaar geheel eenstemmig denken?

Partieele herzieningen van ons bestuursstelsel zijn verre te verkiezen boven generale, om de eenvoudige reden, dat de eerste uitvoerbaar zijn en de laatste meestal niet.

Wie zijn huis geheel afbreken en van de fundamenten af opnieuw opbouwen wil, zal tijdelijk een andere woning dienen te betrekken, anders loopt hij groot gevaar door de neerstortende steenen en balken verpletterd te worden. Maar wie zijn huis verbouwt, kan er in blijven wonen.

De regeering, minister en gouverneur-generaal, wenschen thans een verbouwing van de Indische Staatswoning.

En de Volksraad zou haar daarin niet willen volgen? We hebben zekere redenen om te verwachten, dat de Volksraad het bedoelde ontwerp in hoofdzaak dankbaar zal aanvaarden.

Het I.-E. Verbond.

Pastoor Van Lith schrijft in de *Java Post*:

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur Gen. J. v. D. VEEN.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway, 64 Pine Street.

belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
DEN HAAG
bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 10**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... en Maand-Auto's ...

Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 - Telef. H. 3146
'S GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De voorstellen—De Graaff.

De *Banier* schrijft: Men weet, er zijn thans twee

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
Fr. Valentijnstraat 102 - DEN HAAG - Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 186 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

„Twed“
 Hollandsch-Indisch Restaurant
 en Tearoom
 Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12-8
 Hollandsche
 ..en Indische Tafel..

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
 Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
 te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

= Indisch Restaurant =
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 · DEN HAAG · Tel. 4882
Uitzending van Diners

Dat de Indo-Europeanen zich in een bond verenigen om in staat te zijn hun rechten krachtig te verdedigen, 't is hun plicht. Zij hebben dus groot gelijk. Zij behooren het flink te doen, en hun organisatie zij sterk. Dit voorop.
 Nu echter eene vraag. Welke rechten zij verdedigen? Algemeene rechten van alle burgers of bijzondere voorrechten van het overheerschend ras, die zij als deelgenooten of medegenieters bestendigd willen zien?

De heer B. in de *Java Post* van 1 Oct. 1920 spreekt aan het einde van zijn stuk van Indiërs en Nederlands-Indiërs. Hij verdeelt de bewoners van het Indische Rijk reeds nu in twee vijandelijke kampen. Hijzelf met de zijnen staat in het eene kamp der bevoorrechte sterke minderheid tegenover het andere kamp der versukkelde, zwakke, maar door hun aantal overweldigende meerderheid.

Ongelukkig genoeg bestaat die verdeling inderdaad en wij hebben van den Leermeester der Volken geleerd, wat de geschiedenis met haar feiten bevestigt, dat elk rijk, dat in zichzelf verdeeld is, noodzakelijk zal te gronde gaan. Wij moeten derhalve aansturen op vermindering en wegwerking der verdeeldheid, of anders bij de algemeene instorting van het staatsgebouw mee te gronde gaan.

Slaagt men er niet in, de twee tegenstrijdige groepen te bevredigen, door beider rechten evenzeer te doen komen tot hun recht met vernietiging van „voorrecht“, dan zal de kleine minderheid, die feitelijk de macht in handen heeft, een tijd lang nog kunnen overheerschen, maar tenslotte overweldigd worden, en door de groeiende macht der groote meerderheid tot beider schade en tot beider bitter lijden.

Om die reden zijn wij tegen het verscherpen der verdeeldheid door vooropstelling van het rassenonderscheid ook door officieele onderscheiding van Indiërs en Nederlands-Indiërs.

De naam „Indisch Rijk“, die herhaaldelijk door de herzieningscommissie is gebruikt, beteekent niet een Rijk, dat geheel van Nederland is gescheiden. Het duidt aan een Indië, dat de Indische zaken zoo-veel doenlijk zelf beheert en regelt. De groote massa der Inlanders wil geen volkomen afscheiding van Nederland.

Maar... maar, indien de Nederlanders en de Indo-Europeanen en hun medestanders een bevoorrechte stelling in het Rijk blijvend willen maken en op den Inlander om zijn ras alleen als een mindere blijven neerzien, indien zij hem niet tot huns gelijke willen opvoeden en als zoodanig te zijner tijd erkennen, dan, dan moeten deze wel verlangen naar een geheel onafhankelijk Indisch Rijk. Dat kan natuurlijk niet geleidelijk. De geschiedenis leert, hoe dit geschiedt.

Een merkwaardig verschil.

Met volkomen instemming neemt ook de *Java Bode* het volgende uit de *Sum. Post* over:

Er wordt, en zeker niet ten onrechte, nog al eens afgegeven op de wijze, waarop het Indische gouvernement het een of ander bedrijf entameert en exploiteert. Oneconomisch is wel de meest zachtzinnige critiek, die uitgeoefend wordt. Onzakelijk en bureaucratisch zijn qualificaties, die er op volgen.

En nog eens: er is reden toe. Het gouvernement toont zich veelal te log om een bedrijf naar den economischen eisch te kunnen exploiteeren. Van den particulieren ondernemer kan 't ten deze veel opsteken.

Maar... toch toont ook de gouvernementeele exploitatie in Indië haar goede zij. Staat zij in economisch opzicht bij de particuliere exploitatie ten achter, in sociaal opzicht is zij gelukkig ver voor. Met althans dit voordeel, dat het werk er in veel mindere mate dan bij den particulier onderbroken wordt.

Men denke aan de spoorwegstakingen van den

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 14 · Telef. 8580

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje
 AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMERS
 Lift. Centr. Verwarming

laatsten tijd. Eerst bij de Deli S. M., daarna bij de Semarang Joana S., nu bij de Semarang Chelona S., alle particuliere maatschappijen.

Bij de Staatsspoor... geen staking. Hoe kan dat? Dat komt door de aandacht, welke het gouvernement en bij delegatie het S. S. bestuur bij de sociale zij van den arbeid besteed heeft. Het départment van Gouvernementsbedrijven beschikt reeds eenigen tijd over een adviseur voor sociale aangelegenheden, die het bestuur der S. S. den weg wijst.

Welke weg dat was? De weg van onderhandeling. Het S. S.-bestuur was immer bereid om met de tegenwoordigers van het spoorwegpersoneel over te plegen, ook al waren zij geen insiders, ook stonden zij, gelijk Semaoen en Bergsma, als revolutionairen te boek.

De arbeidstoestanden bij de S. S. mogen nog volmaakt zijn — wat in de wereld is volmaakt — het personeel ervaart tenminste een voortdurend ernstig streven naar verbetering, niet krachtens zijdig inzicht, maar in minnelijk overleg, na gemeenschappelijke bespreking.

Ziedaar dan een voornaam verschil tusschen gouvernementeele en particuliere exploitatie, een verschil, dat de particuliere ondernemer blijkbaar een fout gaat aanvoelen. Want bij de jongste spoorwegstaking te Semarang is de hulp van den adviseur voor sociale aangelegenheden reeds ingeroepen.

De particuliere ondernemer, die zoo gaarne geeft op de gouvernementeele exploitatie, moge het gebeuren van de laatste dagen eens een les putten. En wel deze, dat zonder sociale bemoeienis de nomische voorsprong op de staatsexploitatie wel eens meer schijn dan wezen zou kunnen worden.

Passage-tarieven.

Uit de „Brieven van Buiten Indië“ aan het *Soc. Hbl.* van Exodus vermelden wij o.m.: Alle particulieren — ambtenaren voelen die grap niet in de buidel — klagen en jammeren over de hooge passage-tarieven. Twaalf honderd gulden is een stevig bedrag. En tevens een beduidend verschil met the good old days. Maar aan den anderen kant... is nu ook een luxeuse opzet van dit passagiers-vervoer niet beperking vatbaar?

Laten wij toch eerlijk bekennen, dat wij in ons leven van allen dag, dat in Indië in 't algemeen royaal genoeg is, met heel wat minder gaarne volop genoegen nemen. Natuurlijk, er zijn er — er hun vettig en onsmakelijk O. W.-erschap demore streert zich steeds hinderlijk luidruchtig — die groene aan dek en aan tafel betoogen, dat het toch ogerlijk niet je dat is en dat ze 't thuis beter gewend waren — humbug, brave zielen!

De doorsnee-passagier vraagt niet die luxe en overdaad. En vooral in deze tijden van gebrek — dit en gebrek aan dat, voelt de eenvoudige — al is zijn kous uitbundig dik — temidden van overdadig matérieel bien-être zich met O. W.-kleuren tint. Het kan zonder eenig bezwaar heel wat eenvoudiger. De hoofdzaak voor de meesten is, dat op behoorlijke wijze naar het oude land worden gebracht. Het vier-weken-sybariet-zijn, nemen ze den koop toe mee. Niet omdat het voor hen levensbehoefte is geworden.

Dit is natuurlijk alleen een aanwijzing. De maatschappij kan zelf administratief het beste berekenen waar en hoe zij op haar exploitatie bezuinigen en de passage-tarieven verminderen kan. Zij zou de velen mee verplichten en slechts zeer enkelen ontriefen.

Een staatsloterij.

De *Sum. Post.* twestart o.m.: Het grootste voordeel, in de huidige loterij-politiek in Indië gelegen is o.i. wel de matelooze opvoering van het loterij-kwantum. Het Indische loterijwezen groeit bij den dag. En vooral de goederenloterijen — immers niet aan eenig maxima gebonden — nemen voortdurend in aantal toe.

Restaurant KOLLÖFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg
 en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
 PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.
 Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.-
 Zondags eopend van 4.30 tot 7.15 uur.

Dans- Instituut

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348

'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek, Plastiek en Rhythmische Gymnastiek.

Parakan Salak Thee,

kwaliteit en prijs als voor den vorigg.

80 cent per pond.

VERRIJGBAAR BIJ

F. C. DE BRUYN

DANCKERTSTRAAT 49. TELEF. 3861

Maison BALKANIQUE

G. H. PARÉ

Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31

Telegram-Adres: BALKAN-HAAG

Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export

Sigaretten Sigaretten enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS“

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De pasar malem ter hoofdplaats Soerabaya, Zaterdag, den 11en September 1920, des avonds ten 6 ure, werd de pasar malem van de Tjong Hoa Hwe Kwan Vereeniging, ter hoofdplaats Soerabaya, met een woord van den eere-voorzitter diër vereeniging geopend verklaard.

Op de daarvoor gereserveerde tribune zigt de „Pewarti Soerabaya“ van den 13en dier maand waren vele personen verzameld, w.o. vertegenwoordigers van tal van belanghebbende vereenigingen, verder de Resident, de assistent-Resident, de vervanger van den Burgemeester en Prins Mangkoenagoro.

Het eerst sprak de voorzitter van het Pasar malem Comité, maar het eenige wat hij niet een paar woorden ziede was, dat hij de opening der avondmarkt overdroeg aan den heer Tan Hian Gwan.

Deze dankte alle aanwezigen en niet liet minst de autoriteiten, die tot het houden van de pasar malem vergunning hadden gegeven, verder den Gemeenteraad, den Sultan van Soerakarta, die allen door hun hulp en bijstand niet alleen tot het slagen van de markt zooveel hadden bijgedragen, doch ook de taak van het comité zeer hadden verlicht.

Ook de milde gevers werden herdacht.

Daarna zette de spreker het doel van deze avondmarkt uiteen, n.l. geldelijke versterking van de kas der vereeniging, aangezien de inkomsten steeds verminderden en de uitgaven steeds toenamen. Ook vestigde hij de aandacht van het gehoor op de verbetering van het onderwijs, welk streeven de hooger steen vormde van het doel der vereeniging en meermorende daarbij hetgeen de Resident van Paseroean, de heer Jordan, bij gelegenheid van de opening der pasar malem aldaar had gesproken en waarbij hij een woord van lof had voor het Chineesche Hooger Onderwijs.

Het viel den verslaggever van de plechtigheid op dat door den spreker van de opening in het geheel niet werd gerept. Wel hoorde hij op een afstand een hip-hip-hoeraal-geroep van de aanwezigen en hadden allen een champagneglas in de hand, doch dit bleef ledig.

In zijne rede wenschte de Resident den heer Tan Hian Gwan en het comité geluk met het verkregen succes.

Aangezien de weg afgesloten was geweest, was spreker tot zijn spijt wel wat te laat gekomen, doch dat nam toch niet weg dat hij een woord van lof niet kon onthouden aan deze pasar malem, welke, naar zijne meening, nog de mooiste avondmarkt was geweest, welke hij had bijgewoond. Hij prees daarbij den ijver van het comité en de eensgezindheid van de Chineezee, die bleken zooveel moeite en zorg over te hebben voor het Chineesche onderwijs.

Daarna ging de heer Tan Hian Gwan, gevolgd door de leden van het comité, naar de groote poort, ten einde die te openen, doch zij bleek reeds geopend te zijn.

Zoodra was het salvo van drie bomshots niet gegeven, of het talrijke aanwezige toeschouwend publiek was niet meer tegen te houden en drong zoodanig op, dat de poort den daarop uitgoetenden drang niet meer kon weerstaan.

Vervolgens had de rondgang plaats.

De verslaggever is van meening dat de openingsplechtigheid voor zeer vele personen eene teleurstelling is geweest.

Zoo sprak de heer Tan Hian Gwan wel namens de Tjong Hoa Hwe Kwan Vereeniging en niet namens het Pasar malem-comité.

Tijdens de toespraak van den Resident was het voor hem moeilijk zijne rede uit te spreken en verlieten tal van personen de tribune.

De vertegenwoordigers van de belanghebbende vereenigingen, met name Tong Bong Gee Kiok, Kiauw Tong Ya Hak, Poetri Boedi Sedjati en andere hadden geen gelegenheid hun dank uit te spreken voor den ondervonden steun en dit alles ten ge-

LITERATUUR-OVERZICHT

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned-Indië.

De zeer belangrijke afl. 3-4 van deel 76 van de door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned-Indië uitgegeven „Bijdragen“, opent met een artikel van den heer J. Kruyt over het Maboea-tatoeeren in Seko (Midden-Celebes). Beide gebruiken het tatoeeren en het maboea (dat is een feest hetwelk gevierd wordt om de levenskrachten van mensch, buffel en rijst te versterken) werden meer en meer in onbruik en zullen weldra tot het verleden behooren.

De hr. A. K. A. Gnsberti Hodenpijl publiceert tevens over de handhaving der neutraliteit van de Nederlandsche vloet te Houghly, bij de overtoerping van de Engelsche kolonie Calcutta in Juni 1756, door een Nederlandschen vorst. Deze bijdrage leert ons dat de Oost-Indische Compagnie haar val tegen moet ginge. Geld verdienen was het enige doel, zegt schr.

Dr. de Hullu geeft openbaarheid aan eene memoire van A. E. van Braam Houckgeest van 1790 over Malakka en den tinhandel aldaar, vooraftgegaan door inleidende opmerkingen.

Een derde historische bijdrage, van den hr. P. H. van der Kemp, behandelt de Chembonsche onlusten van 1818, naar oorspronkelijke stukken bewerkt.

Dr. A. C. Kruyt schrijft over de To Rongkong in Midden-Celebes, welke To Rongkong een afdeeling was van de Sadan-Toradja's, die zich vermoedelijk niet lang geleden van den moederstam hebben afgescheiden en een andere woonplaats zocht. Dezelfde auteur schrijft vervolgens de To Seko, eveneens in Midden-Celebes wonende, speciaal in het bovenstroomgebied van de Karama-rivier.

Aansluitende bij eene verhandeling in de „Bijdragen“ getiteld „The Yupa inscriptions of King Mulayvarman from Koetei (East-Borneo)“, vermeldt Prof. Dr. J. Vogel bijzonderheden over de giften welke genoemde koning zich beroemt aan de Brahmanen te hebben vereerd.

Prof. Dr. N. J. Krom, de hoogleeraar in de Archæologie te Leiden, thans op reis naar Indië voor oudheidkundige studies, publiceert bijzonderheden over Nicolaus Engelhard's kennis van „de antiquiteiten op het eyland Java“, in het begin van de 19e eeuw, toen men zich voor de Hindoe-monumenten nog bitter weinig interesseerde.

Over de beteekenis van den naam Semar (een der meest bekende typen uit het Javaansche tooneel), schrijft Dr. H. H. Juynboll. Schr. heeft van dit onderwerp veel studie gemaakt; thans oppert hij de veronderstelling dat Semar (oorspronkelijk Sumar) de personificatie van de ontluikende lente was, of m.a.w. een vruchtbaarsheidsdaemon.

De hr. H. Sundermann beschrijft de „Religieuse Vorstellungen und darauf sich gründete Sitten und Gebräuche der heidnischen Dajak auf Borneo“, te midden

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting

Electriche Verlichting - Centrale Verwarming

Electriche Personenlift

Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONN

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

HOFFVERANCIERS.

□ DROGERIEN □ CHEMICALIËN □

□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □

□ EN BUITENLANDSCHE SPECIALITËS □

volge van de wijze van optreden van den voorzitter.

Bovendien had de opening in plaats van 6 ure, s. avonds, zoons aangekondigd was, eerst een uur later plaats, hetgeen van invloed was op de houding van het aanwezige talrijke publiek en waardoor de poort werd geforceerd.

Wat aangaat de avondmarkt zelve, zoo kan worden verklaard dat zoowel de Europeesche als de Chineesche winkelstand daarvan veel werk hadden gemaakt en dat aan de reclame behoorlijke zorg was besteed.

Het publiek was, vooral gedurende de eerste twee avonden, in grooten getale opgekomen.

Zondagmorgen, den 12en September 1920, werden de leerlingen van de Tjong Hoa Hwe Kwan scholen en van andere vereenigingen sport- en exercitie-oefeningen uit, doch het was jammer dat de temperatuur zeer hoog was en de leerlingen daar last ondervonden.

Gedurende den avond van dien dag werd veel vuurwerk afgestoken en geraakte het dak van het gebouw van de Kiauw Tong Ya Hak Vereeniging fraai versierd was, in brand, welk vuur men eindelijk gelukkig spoedig echter meester was.

Het strijkoekst van het Mangkoenegarasche Vastenhuus, bestaande uit 38 personen, trok zeer de aandacht en zorgde voor de noodige afwisseling.

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood voer export.

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.
ALLE BANKZAKEN. 107
 Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:-: Safe-Inrichting. :-:

Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij
 Oppericht in 1857
 Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en volgestort f 45.000.000.—
 Reserve f 9.000.000.—
Hoofdkantoor te BATAVIA,
 Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te **AMSTERDAM** en te **'S-GRAVENHAGE**
 Prins Hendrikplein 14.
 Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken, alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding
Safe-Deposit.
Open en Gesloten Bewaarneming.

schryf, jarenlang als zending heeft verkeerd. In 1910 nog een opstel van Prof. Dr. N. J. Krom over de geestelijke ontwikkeling van den Indische volk op Bali, waarin melding wordt gemaakt van een vondst van buitengewone beteugeling op oudheidkundig gebied, n.l. niet meer of minder dan de buzzettingplaats van een der oude Balische koningen. Ter verduidelijking is een foto toegevoegd, met onderschrift: Vorstelijke bijzetplaats aan de Pekarisan.

Mededeelingen. Tijdschrift voor Zendingwetenschap.
 Inhoud van deel 64, 4e stuk. Beteekenis der Zending voor de geestelijke ontwikkeling van den Indische volk, door P. Oosterlee. — Zending en dogmatiek, door Dr. R. F. Merkel. — De zending op de catecheten door D. J. Wielenga. — De beteekenis van den Indischen predikant voor de Inlandsche Kerken, door Crommelin. — De geestelijke achtergrond van ons zendingswerk, door G. Maan. — Willems Layke (zijn werk als zending op Letti), door Jonksr. H. B. de la Cassiere. — De zending op Britsch-Nieuw-Guinea, door J. Rauws. — Tijdschrift voor Maleisch-Javaansche zending, door J. Rauws. — Belangrijke verschijnselen op zendingengebied. — Literatuur.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
 Inhoud van afl. 39: Arowakken (niet interessante afb. van een krijgshoofd in plechtgewaad) door N. (vervolg). — De Tangga-val (in de Bataklanden) (met ill.) — Mama, Dramatische schets (uit de binnenlanden van Java), door Mevr. M. C. Kooy van Zeggelen (slot). Kort overzicht eener voordracht van Dr. C. J. van der Horst over Curaçao in het Kon. Ned. Aardr. Gen. Wat de Javaansch-Mohamedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooloof opbrengt (vervolg).

Uitvoerproducten van Ned.-Indië.
 Als vijfde publicatie van de Afd. Handel te Buitenzorg in 1920 is een verhandeling verschenen over verschillende Ned.-Indische uitvoerproducten, met name over Kemirie-olie, Balam en Soentel-pitten, Drakenbloed en Patchouli. Deze uitgave vormt een voortzetting van de serie producten-brochures, waarmede een aanvang werd gemaakt in 1916 door het uitgeven van een werkje, getiteld: „Producten van de cassave en die vervolgd werd in 1919 met het publiceren eener verhandeling over „Sago en sagoproducten“.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.
 Oorspronkelijke bijdrage in No. 21: Rejuvenatie. Verjonging van oude Hevea-boomen, door het tot stand brengen van een nieuwe aanplant onder de oude boomen, door C. M. Hamaker. — De rubrieken „Landbouwberichten uit andere landen“ bevatten o.a.: Overzicht over de klappervezelindustrie op Ceylon aan de hand van de Malabarische en vergelijkende der daarbij heersende toestanden met die in Ned.-Indië, door Dr. A. J. Kluiver. — Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer (programma cursusjaar 1920-21). Verslag omtrent de Goas-kina onderneming te Tjibiroran (Bandoeing) over 1919 (vervolg in No. 22).

Economisch Statistische Berichten.
 In de twee laatste Nrs. van „Economisch-Statistische Berichten“ worden de beschouwingen van Dr. Rueb over de exploitatie van de Djambi-terreinen (in E. S. B.) van eenige weken geleden) aan kritiek onderworpen door een ongenoemde schrijver. Deze betoekt dat exploitatie door de Bataafsche zooloof fiscaal als economisch voor de schatkist voordeliger zal zijn dan Staatsbedrijf. De stelling van Dr. Rueb dat de Staat even goed kan produceren of veredelen als de Koninklijke acht de schr. onjuist, hetgen door hem in den breede wordt aangevoerd.

De Indische Mercur.
 Hoofdzakelijke inhoud van No. 33: Kosten en winsten bij het sukkerraffineren in de Vereenigde Staten, door Dr. H. C. Prins Geerlings. — Over het voorkomen van voor kultuurgewassen schadelijke bestanddeelen in bepaalde Kloeteschlagen, door Dr. M. — Klachten over ongelijk uiterlijk van verschillende ladingen in de Vereenigde Staten aangevoerd superieure Java-suiker. — Handelsvereniging te Soerabaya (overzicht jaarverslag 1919). — Uit- en invoer Java en Madoera. — Kleine mededeelingen. — Kultuurberichten. — Literatuur over voedings- en voedermiddelen, hout- en boschproducten, vruchten en groenten, enz.

Commercial Holland.
 Het Dec.-Nr. van Commercial Holland bevat een beschouwing van den hr. C. J. Dixon, getiteld: Acheen, its history, its commerce and its culture. Naar het ons voorkomt zijn de gegevens van den schr. zeer levenswaard, ook omdat in den laatsten tijd dit gewest minder op den voorgrond werd geplaatst.

Sluyters' monthly East Indian Magazine.
 De nieuwste afl. van dit maandschrift is, evenals de vorige, interessant door tekst en vooral door illustrering. De Dec.-afl. opent met een vriendelijk artikel over Tetin Ottolander, den overbekenden „Agriculturist, Organiser and Altruist“ (met zeer sprekend portret). — De hr. Th. D. van Maanen schrijft („Some

De Nederlander.
 In de Dec.-afl. een opstel over Dr. W. van Bemmelen, directeur van het Kon. Meteorologisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia, diens leven en werken, geschreven door den hr. J. Koning.

Het Indische Leven.
 Onder het hoofd: Twee en dertig jaren zamenleven met de Indische volk (met portret) (van de Indische volk) geschreven door St. Mij. — Nederland, door H. G. J. Dijkens (het artikel wordt in een volgend No. voortgezet). — Verder een korte beschrijving van de eerste Makassaarsche Oliefabriek, evenals bijdragen over het „Bad Krakal“ te Kepoehien, met een afbeelding van het bad, en een afbeelding van de Indische volk.

Ons mooi Indië.
 In de serie „De Meulenhoff-editie „Een algemeene Indische reek“ is verschenen: Ons mooi Indië, Batavia en de Indische volk, door J. E. L. de Balbian Verster en Mevr. van Zeggelen. Met fotografische afbeeldingen naar natuurplaten en historische geschilderde. Een interessant boekje, dat een waardige plaats heeft ingenomen in de rij der geschriften, welke zij verschenen ter gelegenheid van de herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia.

Locale Belangen.
 In de serie „Het Oort“ vervolgd in afl. 10 zijne beschouwing over „Het onderhoud der wegen in den Indische volk“. — In de rubriek „Decentralisatie“ o.m. de hervorming van het bestuursstelsel in Ned.-Indië.

Koloniale Studiën.
 In de Oct.-afl. „De veestapel op Bali, door Dr. K. Angelino. — Socialisatie, door J. van Gelder. — De houthandelsorganisatie van Ned.-Indië, door J. W. — Handelsorganisatie, door J. G. Bendien. — Handelsverkeer (De rede van Mr. Fock). — Kroniek. — Vraagstukken der Indische hygiëne.

Grootlandbouwbedrijf in Ned.-Indië.
 Als No. 4 der publicaties over het jaar 1920 van de Afdeling Handel te Buitenzorg is een nieuwe uitgave verschenen van „Beplante uitgestrektheden in het Grootlandbouwbedrijf in Ned.-Indië“. De opgaven betreffen de beplanting op 1451 ondernemingen, die de volgende gewassen cultiveren: etherische olieplanten, cacao, kapok, kina, klappers, koffie, oliepalmen, thee en touwvezels. Van deze ondernemingen worden er zich 879 op Java en Madoera, de overige op de Buitenbezittingen. De totale met genoemde gewassen beplante uitgestrektheid bedraagt voor geheel Ned.-Indië 577.204,2 H.A., waarvan 336.654,4 H.A. voor Java en Madoera komt en 240.549,8 voor de overige eilanden. Het gewest Oostkust van Sumatra heeft de grootste uitgestrektheid, n.l. 164.063,5 H.A.; de Regentchappen volgen hierop met 105.638,5 H.A.

TAAMS & KEYSER
 Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN. 122
 Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

VAN DER HAM & SMITTENAAR
 Fred. Hendrikplein 37 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607
Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

Rotterdamsche Bankvereniging
 Kapitaal en Reserven f 105.000.000.—
 ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE
Boompjes Coölingel, Delfshaven, Fellevoerd, Schiedam, Vlaardingen
Rokin Zaandam
Mauritskade Besudenhout, Rneuterdijk, Naaldwijk, Rijkwijk, Scherpeningen
Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheques-Rekeningen met rente-vergoeding.
 Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.
SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging
 Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—
 Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermaken	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sluisrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Borelio	Helder (e.d.)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogezand	Veendam
Delft	Huist	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wilderik
Deventer	Leiden	Wierden
Dordrecht	Lochem	IJmuiden
Draachten	Meppel	Zeist
Ede	Middelburg	Zierikzee
Franeker	Nijmegen	Zusshen
	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING
 Malenstraat 39 's-GRAVENHAGE - Tel. H. 1481
RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
 Met 1 dag opzegging 2 %
 Met 3 maanden opzegging 3 %
 Met 1 jaar opzegging 4 %
 Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING. 168

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
 TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
 Directie: F. A. SOREL.

**NEDERLANDSCHE
HANDEL - MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
 Statutaire Reserve 17.353.284.-
 Buitengewone Reserve 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
 lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
 Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
 Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS
 Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
 op de billijkste conditiën.

**INTERNATIONALE
COMMERCIEELE BANK,**
 's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
 Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
 BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
 Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
 Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
 van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
 producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
 wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
 Textiel, Papier, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
 Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

Levert op elk gebied.
 Strenge geheimhouding.
 Condities zéér vrijgevig
 in overleg met den
 kooper.

DE RESIDENTIE
 119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

notes about irrigation in the Dutch East Indies. — Dr. G. J. Nieuwenhuis geeft eene bijdrage: „The root of education (a comparative study of systems in the Far East)”. — Dr. Ch. Bernard beschrijft „Tea-growing in Sumatra's East Coast”. — Kapitein J. H. L. Horsting, van den topografischen dienst, levert een opstel: „Roughing it in the jungle of North Sumatra”. — Ten slotte eene beschrijving van mooie gebouwen van Kuala Lumpur, de hoofdstad der gefedereerde Maleische Staten.

De Banier.

Uit den inhoud van No. 48: De Sa'dan Toradja's. Lezing van Dr. H. van der Veen (wordt vervolgd). — Opiumana (Iets over opiumliteratuur). — De Bestuurs-hervorming (Rede, door den hr. Bergmeijer gehouden in den Volksraad).

* * *

Ten slotte de navolgende titels:

Het recht van den sterkste op de onafhankelijke Karo-hoogvlakte. Voordracht (met gedachtenwisseling) van den hr. W. Middendorp. (Indisch Genootschap. Verg. van 5 Nov. 1920).

De R. K. kweekschool te Woloan (Celebes), door Mgr. Dr. G. J. Vesters. (Annalen van het Missiehuis te Tilburg. Jan. 1921).

Die Holländisch-Indischen Schulen in Niederl. Indien. — Aus dem Erlebnissen eines Missionares im Innern Borneos. (Berichte der Rhein. Miss. Gesellschaft. Dez. 1920).

Statistisch overzicht der geneeskundig behandelde paarden van het Ned.-Ind. leger over het jaar 1919. Samengesteld door den Inspecteur-paardenarts. (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij).

Statistiek van het Gevangeniswezen in Ned.-Indië over het jaar 1914. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 46. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Verslag omtrent het beheer en den toestand van het Landsopvoedingsgesticht te Semarang gedurende het dienstjaar 1919. Samengesteld naar de door den Directeur van Justitie gegeven aanwijzingen. (Weltevreden, Visser en Co.).

Verslag over de Burgerl. Openb. Werken in Ned.-Indië over het jaar 1918. Vierde gedeelte: havenwerken. Hoofdstuk IV. Baggerbedrijf. (Weltevreden, F. B. Smits).

Hikayat Bayan Budiman atau Cherita Khojah Maimun. Edited with introduction and notes, by R. O. Winstedt (Malay literature Series. No. 16). (Singapore, Methodist Publishing House).

Handboek voor cultuur- en handelondernemingen in Nederl.-Indië. 1921 (drie en dertigste jaargang). (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Departement der Burgerl. Openb. Werken. Mededeelingen en Rapporten. Afd. G. Werken in het belang van de gezondheid, 1920, No. 1. Het rioleringsvraagstuk in Ned.-Indië. (Weltevreden, „Papyrus”).

Id. Mededeelingen en Rapporten. Havenwezen No. 5. Nederlandsch-Indische havens. Deel I. Bijlagen. (Batavia).

Suriname.

Wij deelden in ons vorig nummer mede dat de heer Tiffany, directeur van de Liberty Development Company, in de kolonie is teruggekeerd, vergezeld van 14 ingenieurs en technische werkrachten. Men weet dat deze maatschappij naar goud zal baggeren in de Marowijne-rivier. Tevens zijn aangekomen een groot aantal machinerieën voor het bedrijf bestemd, alsmede een motorboot van 85 voet lengte met een snelheid van 25 tot 30 mijl in het uur.

In „The New Paramaribo Times” van 20 November vinden we een onderhoud van den redacteur met den heer Laird, den leider van de onderneming, die eveneens in de kolonie is aangekomen.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
 AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Het bedrijf zal op zeer groote schaal worden gevoerd. Het hoofdkantoor is te Paramaribo gevestigd met bijkantoren in Cayenne en te Albina. De maatschappij heeft het voornemen een stadje te stichten bij het terrein harer werkzaamheden. Men zal krijgen electrisch licht, een station voor draadlooze telegrafie (het toestel is, met den expert, reeds aangekomen), een ijsfabriek met een capaciteit van twee ton ijs per dag.

In de tweede helft van Januari wordt een stoomschip verwacht met de baggermachines, die electrisch gedreven zullen worden.

Het vervoer over land zal geschieden met groottractors, die een capaciteit hebben van twee en een halve ton.

De maatschappij hoopt spoedig in het bezit te zijn van een stoomboot voor den aanvoer van stookolie van Trinidad naar de Marowijne.

Evenals de Amerikaanse Bauxiet-onderneming Moengo, zal dus ook dit Amerikaanse bedrijf op onbekrompen schaal worden aangepakt.

En te denken dat diplomatieke langzaamheid en kortzichtigheid het verlenen van de concessie aan den heer Tiffany achtien — zegge 18! — jaren hebben opgehouden.

Een kleine kwart-eeuw geleden vroeg een Amerikaan, J. Duncan, vertegenwoordiger van den bekenden spoorwegman Newhouse te Denver, concessie voor den aanleg van een spoorweg van Paramaribo naar de Saramacca-rivier. De Minister van Koloniën gelastte de verlening van de concessie telegraphisch af.

De vraag is gerechtigd of, ware de spoorweg Duncan tot stand gekomen, Amerikaanse energie en Amerikaansch kapitaal, aangewend op een gunstig oogenblik, zooals het toen scheen, van de kolonie niet geheel iets anders zouden gemaakt hebben dan nu is.

Het is geen stoute bewering, dat men op het Plein in Den Haag de zaken der kolonie niet steeds beter inziet dan in de kolonie zelf.

* * *

Het „Algemeen Handelsblad” van 14 December bevat belangrijke beschouwingen over den spoorweg in Suriname, ontleend aan een brief van den hier te lande vertoevende heer A. A. Dragten, landmeter in Suriname. Nu voorloopig van de afbraak is afgezien, meenen wij deze beschouwingen hier niet te behoeven over te nemen.

* * *

In „Suriname” van 9 November een ingezonden stuk van den heer G[reiner] over het verwijderen van boomstompen, een uitvinding van J. H. Hempel van New Hampshire, Ohio.

Eenvoudige, conische schoorsteen van plaatijzer, bestaande uit 3 stukken van 2 voet hoogte elk, die in elkaar passen, worden boven op de stompen geplaatst, zoodat een gedeelte van den stomp er in zit. Dan wordt er een vuurtje om den stomp aangelegd. Bij zeer groote stompen vermeerderd men het aantal secties van den schoorsteen om den trek te bevorderen.

De Directeur van den Landbouw heeft terstond een dergelijken schoorsteen doen vervaardigen, die zeer goed voldoet.

* * *

„De West” van 16 November schrijft: „R. K. Sociale Actie. Pater A. Verheyen, die in de vorige week van verlof uit Nederland terugkeerde, heeft wederom de leiding van de Katholieke Sociale Actie. Gedurende zijne afwezigheid was daarmede belast Pater L. Verheyen.

„De Surinamer” deelt mede, dat Pater Verheyen in Nederland een en ander heeft kunnen doen in het belang der Kath. Missie in Suriname. Hij had daarbij ook gelegenheid om iets te doen meer speciaal voor zijne sociale vereenigingen en Katholieke bonden. Als resultaat daarvan wordt medegedeeld, dat door Katholieken in Nederland ruime giften zijn beschied.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”
 Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

Wissel In- en Verkoop.
Credietbrieven.
Telegrafische
Uitbetalingen.

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseringen.
Handelsinformaties.
Rembours- en
Document-Credieten.

haar gesteld voor een eigen, nieuw vergaderlokaal voor de Katholieke vereenigingen."

Uit „De West” van 19 November:
„Anti malaria”. De Rockefeller Foundation (hier bekend door een campagne tegen anchylostomen) heeft nu een grootsch opgezet plan om Amerika en later de heele wereld te verlossen van de malaria. In verschillende Amerikaansche steden is een krachtige campagne gevoerd, met bevredigend resultaat. Men kwam daarbij tot de slotsom, dat het veel goedkoper is flink in te grijpen om de ziekte uit te roeien, dan door halfslachtige maatregelen de ziekte te laten voortwoekeren, met al de nadeelen daaruit voortvloeiend."

Ja, maar heel Amerika en later de heele wereld!

„De Surinamer” van 7 November schrijft:
Per S.S. „Commewijne” is in de kolonie aangekomen de heer P. Terlaak. Deze Indische ambtenaar is ter beschikking gesteld van het Surinaamsch Gouvernement voor de uitvoering van technische werken voor de cultures, vooral irrigatiewerken.

De advocaat-generaal bij het gerechtshof te Arnhem, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, benoemd tot gouverneur van Suriname, zal bij het Gerechts-hof geen zittingen meer waarnemen. Ofschoon hij eerst in het voorjaar naar Suriname denkt te vertrekken, zal hij reeds in Januari Arnhem verlaten en zich naar den Haag begeven om zich aan het Departement van Koloniën voor zijn nieuwe functie voor te bereiden.

Naar wij vernemen is mr. A. van Traa, directeur van het kantoor Amersfoort der Geldersche Crediet-vereeniging, benoemd tot directeur van De Surinaamsche Bank te Paramaribo.

Uit „Le Figaro” van 19 December:
Poèmes Créoles.
Au pays de Surinam.

Dans le ciel rose et or où courent les nuages,
Le matin qui se lève, illumine, joyeux,
Le fabuleux pays dont s’enivrent mes yeux:
Surinam où se sont mêlés tant de visages,

Une brise légère éveille les ramiers.....
Le grand jour impose silence aux singes rouges,
Les marins chancelants sont jetés hors des bouges,
Et le soleil flambe à la cime des palmiers.

Sur la berge parmi les pirogues cintrées,
Les femmes aux longs yeux, drôlement accoutrées,
Entassent le poisson, l’huile douce et le fruit.

Svelte, la voile au vent, passe une barque neuve;
Et les Indiens font signe, étourdis par le bruit,
Aux noirs Saramacas qui chantent sur le fleuve.

J. F. Louis Merlet.

Paramaribo, décembre.

Curaçao.

Gelukkig misverstand.

Het door ons meegedeelde omtrent het niet overnemen van de plannen van den Gouverneur door den Minister eischt verbetering. Het uittreksel uit de „N. R. Ct.”, in ons blad van 16 December l.l. overgenomen, was onjuist. De Minister neemt in hoofdzaak drie voorstellen wel over, en deelt in de M. v. T. mee, dat hij dit nog niet heeft gedaan in eene

HOEKER & ZN.
Uitsluitend adres Heerengracht 435-437
Goud - Zilver &
Paarlen - Brillanten
AMSTERDAM 192 Telefoon 309 Noord

aanhangige aanvullings begrooting voor 1920, omdat in dat jaar van die plannen niet meer komen kon.

De begrooting raamt de uitgaven op f 2.651.618.—, de inkomsten op f 1.252.929.—, zoodat een bijdrage van het moederland ad f 1.398.689.— noodig is. In dit laatste bedrag is f 123.500.— aan voorschotten begrepen, waar tegenover staat, dat de kosten van uitbreiding der pensioenregeling en van de pensioenen van het bijzonder onderwyzend personeel pro memorie zijn geraamd.

Wat de toelichting tot eenige afzonderlijke posten betreft het volgende:

Uitgetrokken is f 1000.— als toelage van plaatsvervangende leden van het hof van justitie. Tot nu toe was deze functie een onbezoldigd eere-ambt, evenals in ons land. Beweerd wordt nu, dat deze leden, ten gevolge van de nieuwe rechterlijke organisatie, meermaalen moeten optreden. Wij dachten, dat het heele hof tegenwoordig bijna geen zittingen meer hield.

Het aantal hoedenvlechteursussen wordt met zes op Curaçao uitgebreid.

De hoogere kosten der onderwijs-gelijkstelling worden op f 90.000.— geraamd.

Wat de aanvraag van f 291.000.— door den Gouverneur betreft, diens eigenlijke „plannen” — de M. v. T. zegt daarvan: „De ondergeteekende wensch tot verwezenlijking van de plannen van den Gouverneur zijn medewerking te verlenen. Het komt hem echter geraden voor, dat bij de uitvoering met de hoedzaamheid te werk worde gegaan. De Landvoogd zou de voorgenomen hervorming in twee à drie jaren tot stand wenschen te brengen. Waar betere klimatologische toestanden bestaan, zou een zoodanige opzet wellicht geen bezwaar opleveren. Voor Curaçao evenwel maant de op agrarisch gebied opgedane ondervinding tot groote voorzichtigheid, ook bij deze proefnemingen. Een langdurig droogte-tijdperk b.v. zou hij een te breed opgezette uitvoering in het stadium van omvorming van het bedrijf tot ernstige geldelijke teleurstellingen kunnen leiden. Aan den invoer tegelijkertijd van een aanzienlijke hoeveelheid vreemd vee schijnen voorts, uit een oogpunt van gezondheidszorg en acclimatisatie-bezwaren, verboden, die niet licht mogen worden geteld. Het komt den ondergeteekende daarom voor, dat het de voorkeur verdient de hervorming meer geleidelijk te doen plaats vinden, waardoor ook het voordeel wordt verkregen, dat van de allengs opgedane ervaring, ter voorkoming van verdere fouten, partij is te trekken en dat, indien de verwachtingen niet worden vervuld, de proefnemingen tijdig kunnen worden opgegeven, zonder groote economische schokken teweeg te brengen. In dien gedachtengang heeft de ondergeteekende het raadzaam geoordeeld, de door den Gouverneur voor de onderhavige maatregelen aangevraagde eerste termijnen voor de benodigde credieten, meerendeels tot de helft terug te brengen, en wel tot f 123.500.—”

Voor nieuwe werken is van de voorloopig vastgestelde begrooting ± f 250.000.— overgenomen en f 170.000.— geschrappt, met inbegrip van het door den Kolonialen Raad verworpen. Ook de f 55.000.— voor een schoener op St. Martin, in het belang der zoutwinning, zijn door den minister niet op de begrooting gebracht.

De Aves-eilanden.

Mr. Dr. Corporaal bespreekt in zijn verleden week aangekondigd werk ook de kwestie van de Aves-eilanden, die bij scheidsgerechterlijke uitspraak van de koningin van Spanje in 1865 in eigendom aan Venezuela zijn toegewezen, en deelt in een bijlage deze uitspraak mede. Zooals onze lezers weten, heeft hierover ook de heer J. H. J. Hamelberg geschreven in „Neerlandia” van Juni 1908, en toen de veronderstelling geopperd, dat de scheidster de Aves-

POSTCHEQUE & GIRODIENS
Er behoeft thans geen waarborgsom meer te worden gestort; de heffing van het minimum recht van f 1.— per half jaar is vervallen.

DE ALGEMEENE
SPAARVERZEKERING
ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opgericht 1907

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919
werd ingeschreven voor
Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873. UTRECHT
Kromme Nieuwe Gracht 20

Behandelt alle Bankzaken.
Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarhuis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEROU
W. RIJCKEN Gzn. 211

HAARLEMSCH BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseringen op het Binnenland
en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels (en cheques op het
Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand.
Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders.
Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annon-
ceeren rente.

Adverteeren doet verkoopen.

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
.Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze te soort
ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij **"OCEAAN"**
Directie: Prins Hendrikade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM“

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

eilanden tuschen Bonaire en de Roques-eilanden zou
verward hebben met het Aves-eiland bij Bonaire. Uit
de motivering der uitspraak, zooals nu openbaar ge-
maakt, blijkt wel, dat dit niet juist is. Gesproken
wordt daarna van een aantal geographische kaarten,
die geraadpleegd zijn, waarna de uitspraak voort-
gaat:

„Gezien de documenten overgelegd door de Re-
gering der republiek Venezuela, waaronder een be-
richt van den hydrographischen dienst van Spanje,
dat verkeerdelijk een andere
groep van Aves-eilanden op het
oog heeft en vast stelt, dat deze deel van het
Kapitein-generaalschap van Curacao uitmaakte.”

Het komt ons echter niet onmogelijk voor, dat over
deze zaak eenige verwarring heerscht bij prof. dr. J.
Bolke, die in het Bonaire-nummer van „Neerlandia“
(1907) van de zuidelijke groep Aves-eilanden spreekt
en mededeelt, dat deze vooral in vroeger jaren ook be-
zocht werden door visschers van Saba. Zou hier geen
verwissing met de Aves-bank in het spel zijn?

Nog meer naar Cuba.

De „Amigoe“ van 27 Nov. d.l. schrijft:

Als een schrokkerige Gij blijft Cuba nog maar
steeds werklieden opslokken. Hadden velen gedacht,
dat de suikercrisis ook van invloed zou zijn op de
hooge loonen en dits indirect op den trek der arbeid-
ders naar de velden idaar, — deze opinie bleek niet
steekhoudend te zijn.

Donderdag vertrok de „Abeona“ met 85 en de
„Bensylvania“ met 80 man via Aruba naar Cuba.
Op deze wijze wordt ons eiland ten slotte leegge-
pompt.

Korte Berichten.

De heer U. G. E. d'Artillac Brill, consul-generaal,
is te Curacao aangekomen. Zoolms men weet, is deze
heer o.m. belast om bij den Gouverneur van Curacao
werkzaam te zijn en studie te maken van de Neder-
landsche economische handels- en scheepvaartbelan-
gen en van onze consulaire vertegenwoordiging in
de landen in en om de Amerikaansche Middelleze.

De regen blijft vallen. Vooral het stadsdistrict
wordt goed bedacht.

„Voz di Pueblo“ verneemt, dat de nieuwe gezag-
hebber der bovenwindsche eilanden een hooger trak-
tement zal genieten dan zijn voorganger: men spreekt
van 7 10.000.— traktement per jaar.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Bij den jaarovergang.

Wie, na het beëindigen van de groote wereldworste-
ling, meende wel een jaar te mogen aannemen om het
roersel in den heksenketel te laten bekoelen en be-
zinken, vindt bij t einde van 1920 een uitkomst, die
nu tot een geheel andere berekening leidt. Bekoeld en
bezoeken is t heksenbrouwsel geenszins, integendeel,
t kookt en ziet zóó heftig, dat niemand de algemeene
bevrediging meer in 1921 durft stellen. Men is al blijde
als men voor enkele netelige kwestien op oplossing
durft hopen, evenals men voor t afgelopen jaar in
de algemeene teleurstelling, troost zoekt bij de hier
en daar toch te boeken behaalde successen.

Het tegenspartelen van Duitschland bij de
definitieve vervreemding van zijne koloniën mocht niet
baten. De overdracht die, volgens de bedoeling, moest
geschieden aan de daarvoor aangewezen mogendheden,
als mandaathouders van den Volkenbond, is door deze
meerendeels anders opgevat, of althans toegepast. Over
de toewijzing van den Afrikaanschen oorlogsbuit is vrij
gemakkelijk overeenstemming verkregen. Groot-
Britannië, Frankrijk, België hebben
de zich toegedaante gebiedsuijbreiding gekregen. Z.-W.
Afrika is aan de bestuurders van de Z.-A. Afri-
kaansche kroonkolonië toevertrouwd. Tusschen
zitten al de bevoorrechte mandaathouders in mindere

of meerdere mate met hunne bevoorrechtiging te
den. Zij hebben luide verkondigd, dat de Duitsche
slechte kolonisator zijn geweest, maar nu zij er
voor staan zien zij geen kans om t beter te doen en
moeten zij van verschillende zijden, en ook uit de ko-
loniën zelf, het verwijt vernemen, dat zij blijkbaar
niet berekend zijn op een behoorlijke nakoming van de
op zich genomen hervormings- en beschavingsplichten.

Voor de verdeling van den Duitschen buit-
verre posten was al dadelijk heel moeilijk over-
eenstemming te verkrijgen. Het verschil liep niet
zoo ver over de grootte van de porties, al werd hierover
ook wat gekibbeld, als over de onderlinge waardeering
der overwinnaars zelf.

Kan zonderling loopen in de geschiedenis. Een hal-
eeuw geleden gaf N. Amerika den beslissende
stoot om de deur van gesloten Japan open te
meien. Door de geopende deur vlooden na korten
zoo vele Japanners aan Amerika toe, dat zij er de
markt bedierven. Bovendien won Japan in die korte
spanne tijds zoodanig aan invloed, dat de Vereenigde
Staten het overal als een gevreesden mededinger tegen-
over zich vond. Het heeft er veel van Amerika
heeft van t gat, dat admiraal Peary vroeger in de
Japanschen nierenhoop geslagen heeft.

De rassentegenspanning, welke hierdoor
gevoeliger geworden is, beperkt zich niet tot Japans
Yankee. Niet minder dan in Californië, is t
tot uiting gekomen in Canada en in Australië.
En t is juist hierdoor, dat de verdeling van t
voormalige Deutsche protectoraat in
gebied van den Stillen Oceaan tot ver-
wikkelingen heeft geleid, Japan bracht bij alle onder-
handelingen den eisch naar voren van onderlinge
handeling der geallieerden op voet van gelijkheid.

daar wilde niet alleen Amerika, maar ook Aus-
tralië en Nieuw-Zeeland, niet aan t
heeft ten slotte toegegeven, met een bloedend hart,
gevoelig als de Japanner juist op t gebied van
deering is, kan dit slechts gedaan zijn op utiliteits-
gronden, de wrok is niet weggenomen, integendeel,
is er door versterkt, al wordt de uiting ook bedwongen.

Wij hebben onlangs gemeld, hoe de verdeling ge-
schied is: Australië de zuidelijke portie, Japan de noord-
elijke.

Ook voor de utiliteitsgronden, die Japan zoo vrede-
lievend steramen, geldt alweer dat de geschiedenis
verrassingen is. Bij het opmaken van de bilan na den
oorlog gold het als een algemeen verspreid geloof, dat
terwijl alle oorlogvoerende landen zich verarmden, Ja-
pan zich rijk en machtig maakte; veelal werd de over-
tuiging uitgesproken, dat het Rijk van de opgaande
zon hiervan partij zou trekken om de suprematie in
t verre oosten te krijgen, desnoods af te dwingen. Nu
een jaar na t einde van den oorlog, is bekend dat de
Japansche schatkist niet beter gevuld is dan die der
andere mogendheden. Japan heeft te veel hooi op de
vork genomen. De avonturen in t Russische oost-
bied zijn op groote geldelijke en persoonlijke offer-
uitgelopen. Korea kost veel en levert weinig ge-
noegen op. De bemoeienissen met China hebben de
land niet tot vrede en rust gebracht en er evenmin een
pro-Japanschen geest doen ontstaan. De gespannen ver-
houding met de Ver. Staten roept een wedijver in vloot-
bouw in t leven, zóó drukkend, dat bij Japan nu voort-
ontwapeningsidealen toegankelijk begint te maken.

Het voormalige Deutsche pachtgebied in
China, waarom, naar verzekerd werd, Japan digen-
lijk in den oorlog is gegaan, Kioetsjioe, zou het
nu wel weer kwijt willen zijn. Met en tóó zekere hoop
door dit alles, lijdt het ook onder een economische
crisis.

In Nederland sch-Indië is de vrees voor een
slokoppoliteik van Japan dan ook vrijwel geweken.
t is een verblijdend verschijnsel, dat Japan, bij zijne
bekeerling tot een vredelievende staatkunde, zich dade-
lijk tot den Nederlandsch-Indischen handel heeft ge-
wend. Hier geen aangespitte rassentegenstelling, hier
geen achterdocht of wantrouwen. Ook voor dergelijke
kwestien maakt de neutraliteit Nederland tot een heil-
staat.

Blijven wij nog even bij de rassenkwestie, die zich in
1920 ook elders scherp deed gevoelen.

Niet tusschen onderdanen van verschillende rijken,
maar tusschen de broeders van hetzelfde groot-
Britsche Rijk. Hoe veel de Britsch-Indiers ook
van hun land houden, velen voelen toch lust naar elders
te verhuizen, om, na jaren, weer naar t oude land terug-
tekeeren, zooals in vroeger eeuwen de Zwitsers deden,
en zooals thans nog bij vele volkeren geschiedt. Maar
zooewel in die Britsche dominions, waar reeds lang

Behandelt Bankzaken.
Verhuurt loketten hare Brand- en
Industriële gewerkschappen.
HOPLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZON

Wijnhandelaren
Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: Gorinchem
Heemkerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Inter. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.
Voor Export speciale conditiën.

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a

zijn steeds voorzien van het
Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

K. F. HENNEMAN
Electro-Techn., Werktuigkundig Installatie-Bureau
Atjehstraat 68-70 DEN HAAG Tel. Int. H. 9245

ELECTR. GAS- KACHELS

L. E. NIEUWENHUIZEN
LEIDEN - HOLLAND
Blikgroenten. Rood etiket (beste kwaliteit)
Groen (tusschensoort)
Huishoudgroenten merk „Sleutels“
SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

Stoomvaart-Maatschappij **„NEDERLAND“**
AMSTERDAM.
PASSAGIERSDIENST
van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAYA

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manège Washington)

Theresiastraat 145 ingang Joh. Camphuisstr. DEN HAAG TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
Handel in Paarden Luxe Stands en Boxes Tonneaux beschikbaar
Dir. J. W. v. d. GUN.

hoe het parlement zal worden samengesteld; 't gaat om al of niet afscheiding van Engeland als eindoel. (Slot volgt).

Mededeelingen.

PROGRAMMA

tevens vriendelijke uitnodiging voor de ZENDINGS BIJeenkomsten, georganiseerd door de „Haagsche Hulpraad voor Zendingstudie". Secretariaat: Nassau Zuilensteinstraat 25 (Telefoon: Haag 4599). Winter 1920-1921.

13 Januari, Donderdag-avond te 8 uur, in het „Kerkgebouw der Waalsche Gemeente" (Noordeinde 25): M. J. van Baarda (Zending der U. Z. V.) — Onderwerp: Hoe het licht de duisternis overwon op Halmahera.

22 Januari, Zaterdagmiddag te 3 uur, in de zaal van het „Clubhuis", Van Speykstraat 153: A. van der Endt (Zending-onderwijzer van het N. Z. G.) — Onderwerp: Wat God doet in Bolaëng Mongondow.

19 Februari, Zaterdagmiddag te 3 uur, in de zaal van het „Clubhuis" Van Speykstraat 153, Mejuffr. E. Scharten (Zendingzuster in China). — Onderwerp: Wat de Zending doet in de Binnenlanden van China.

3 Maart, Donderdag-avond te 8 uur in het „Kerkgebouw der Waalsche Gemeente" (Noordeinde 25): H. J. Stokking, (Zending van het S. en T. C.) — Onderwerp: Gods groote daden op het eiland Talaot.

16 Maart, Woensdagmiddag te 3.30 uur, in de „Kerkzaal" van het Diakonessenhuis, D. Crommelin (Zendingconsul). — Onderwerp: De betekenis der Zending op Java voor de ontwikkeling van Indië.

16 April, Zaterdagmiddag te 3 uur, in de zaal van het „Clubhuis", Van Speykstraat 153, A. Hueting, (Zending der U. Z. V. op het eiland Boeroe). — Onderwerp: Christus-dienst of heeren-dienst.

N.B. Voor de middag-samenkomsten wordt geen toegangs-prijs geheven. Voor de avond-samenkomsten moet in verband met de vele onkosten, entree-geld gevraagd worden. Echter zoo laag mogelijk gesteld: 25 cent per avond. Kaarten zullen tijdig verkrijgbaar zijn aan de kosterij van het Kerkgebouw (bij den heer P. J. Bielen, Noordeinde 25) en op den avond zelfden bij den ingang der Kerk.

Men wekke ook anderen op, de belangrijke samenkomsten bij te wonen. De Zending heeft aller belangstelling noodig.

Van het Informatie-bureau:
(Henestraat 17, Den Haag).

UITZENDING VAN EEN BOEKHOUDER VOOR DEN TOPOGRAFISCHEN DIENST IN NED.-INDIË.

Voor den topografischen dienst in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een boekhouder met ervaring in fabrieksadministratie, en in het bezit van een of meerdere diploma's boekhouden.

Aan deze betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 350 (driehonderd vijftig gulden) 's maands, door twee tweejaarlijksche verhoogingen, elk van f 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, stijgende tot een maximum van f 500 (vijfhonderd gulden) 's maands, welk maximum, in verband met verkregen ervaring, al dadelijk kan worden toegekend.

Bovendien wordt, in afwachting van eene algemeene salarisherziening, een duurtebijslag genoten.

Bij gebleken geschiktheid en bij voorkomende vacature kunnen boekhouders bij de landsbedrijven benoemd worden tot hoofdboekhouder op eene maandelijksche bezoldiging van f 500 (vijfhonderd gulden) tot f 700 (zevenhonderd gulden).

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van f 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden);

b. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië in de 2de klasse, ook voor het wettig gezin, dan wel in de eerste

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indische Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Dansinstituut WEIJNE

vroeger Den Haag

thans ROTTERDAM
Jonker Fransstraat 21

Meest bezochte inrichting door verlofgangers

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO.

Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

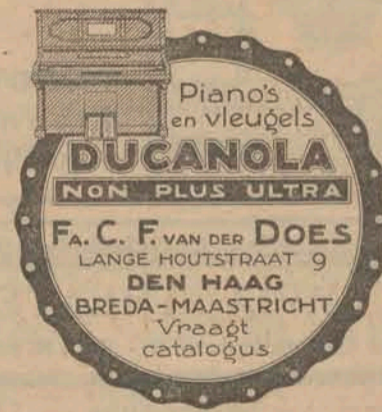
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

Piano's en vleugels

DUCANOLA

NON PLUS ULTRA

F. A. C. F. VAN DER DOES

LANGE HOUTSTRAAT 9

DEN HAAG

BREDA-MAASTRICHT

Vraagt catalogus

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Indische harden gevestigd zijn, gelijk in Z. Afrika en O. Afrika, als in die waar de emigratie een tijdje geduld is geweest, gelijk in Canada en Columbië, als in die waar de Britsch Indiërs als nieuwelingen aanmeldden, gelijk in Australië, werden zij, die als bruine broeders samen met de blanken onder de Britsche vlag staan en gestreden hebben, alles behalve broederlijk bejegend. Stelde dit de betrokken koloniale besturen, evenals de regering in Nederland voor zeer pijnlijke puzzles, het is ook onder de punten, waardoor de agitatie der non-coöperation in Britsch-Indië gevoed wordt. Groot-Brittannië heeft Britsch-Indië nog wel niet tot kroonkolonie willen verheffen, maar een groote reorganisatie moest het toch verblijden, aangezien deze zich sterk beweegt in de richting van groote bestuurs- en regeeringszelfstandigheid. Vooral onder de leiding van den agitator Ghandi, heeft men met stemming tegen deze hervorming weten te werken. Naar het zich laat aanzien, zal deze non-coöperatie actie bij het verstandige gedeelte der bevolking aanhang vinden, maar 't mooie van de hervormingstoezeggingen is er toch door bedorven. Door het waken en vergrooten van grieven, is bovendien een deel van ontevredenheid gewekt, waarvan de invloed zal blijven doorwerken, zelfs waar de theoriën van Ghandi overigens geen aanhang vinden.

Britsch-Indië ondervindt ook den invloed van de Bolsjewikische propaganda, die in 't geheele gebied tusschen de Zwarte Zee, de Caspische Zee en de Perzische Golf aan invloed wint en tot in Centraal Azië doorgrijpt. De moeilijkheden, die Engeland bij de Afganistansche grens en in Mesopotamië ondervindt, zijn hierdoor ook beïnvloed. In Azerbeidjan, Georgië, Armenië, China, Korea, overal wordt Bolsjewikische beweging geconstateerd of heeft deze reeds als een vruchtbare dwingelandij wortel konnen vatten. Die invloed doet zich ook gelden waar de Kemalisten, als nationale Turksche partij, optreden in gebieden, welke door 't verdrag van Sévre aan Turkije ontnomen zijn. Kemalisten niet bij elkander, zijn zij veel meer tegenstellingen, maar beiden beschouwen de „geallieerden" als den vijand van 't oogenblik en daarom gaan zij tot zekere hoogte samen, steunen elkander althans. Men laat zich niet aanzien, dat 1921 de verzoening zal brengen tusschen de geallieerden en deze wilde politiek die zich in hunne staatkunde, evenals in hunne wijze van strijden boven en buiten alle gebruikelijke regels en regelmatige gebruiken stellen.

Gunstiger laat de toestand zich aanzien in Syrië, waar generaal Gourand den invloed van Emier Feisoel heeft weten op zijde te zetten. Of de verkregen kalmte tot het einde van 1921 zal duren, zal nog moeten blijken. De Fransche senaat heeft er al nadrukkelijk op aangedrongen, de militaire lasten voor Syrië en voor Libië niet langer op Frankrijk, als mandataris te laten, dan bepaald onvermijdelijk zal zijn. Wordt aan geen gehoor gegeven, dan zal dit Frankrijk aan miljoenen en milliarden kosten, wordt er wel gehoor gegeven, dan zal 't verzet daar weer het hoofd opsteken en den gelukkigen mandaathouder voor de vraag stellen: wat nu?

Van alle mandaatgebieden lijkt Palestina in de laatste verhoudingen te verkeeren. Sir Samuel weet er de harten blijkbaar te winnen en er, zonder de bevoegdheid van anderen oorsprong en anderen godsdienst wel aanstoot te geven, een „home" voor de Joden te vestigen. Het gaat haast te mooi, om aan de hechtigheid te durven gelooven. De Arabieren zijn doorzichtig zoo inschikkelijk niet, — en de Christenen evenmin.

Voor Egypte heeft de missie onder Milner een regeeringsvoorstel gemaakt, dat een verzoening zou brengen met de Egyptische nationalisten, maar niet daardoor de regering in Londen wat te ver gaat. Dingt deze af, dan zullen de nationalisten vrij zeker terugkrabbelen of doortasten, naar men 't noemen wil van de Egyptische kwestie zal zich dan opnieuw als een puzzel aan de vele reeds bestaande onoplosbare vraagstukken toevoegen.

In Zuid-Afrika is generaal Smuts nog de man, die den gang van zaken in hoofdzaak leidt. Maar om een roer te kunnen blijven, heeft hij voor zijne Zuid-Afrikaansche partij al samenwerking moeten zoeken met de Unionisten, aangezien de laatste verkiezingen van de Nationalisten, met generaal Hertzog als leider, een meerderheid boven de Z. A. P. bezorgd hadden. Begin Februari zullen nieuwe verkiezingen aanwijzen

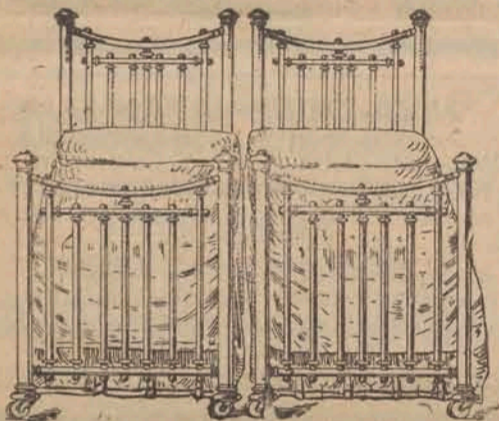
ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aanluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL.
LUXEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

J. M. van KEMPEN & ZONEN
 Ken. Ned. Fabrick van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.
 FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
 s-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
 Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
 Spoedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en
 Modeplaten.
 Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het
 eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur

VOLKS UNIVERSITEIT
Leergangen op elk gebied van Wetenschap
WORDT LID Steunt met uwe bijdrage
s-GRAVENHAGE SECRETARIAAT HOOGHE NIEUWSTRAAT 4

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
 Hoofdnummer van het Programma van 7-13 Jan.
Overwonnen door Liefde.
 Amerik. Roman in 6 Acten.
 Op de eenzame wereld-zee zweeft de trust-
 magnaat JACKSON op zijn luxe jacht „Victory”...
 een beheerscher der wereldmarkten met miljoenen
 ter zijner beschikking... doch ondanks alles een
 ongelukkig mensch. Onbarmhartig brengt hij zijn
 plan ten uitvoer zonder na te denken of hij anderen
 daarmee wel nadeel toebrengt.
 Verder zeer mooi uitgebreid programma.

Gemeubil. Heerenhuis te Arnhem.
TE KOOP een gemeubileerd Heerenhuis te Arnhem op eersten stand. Koopsom nader overeen te komen. Direct te aanvaarden Brieven: Sonoijstraat 6, Den Haag.

klasse indien de uit te zenden persoon in het bezit is van een diploma M. O.;
 c. indien de uit te zenden boekhouder gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;
 d. eene voorloopige bezoldiging van f 200 (tweehonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Indië tot dien, waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.
 De uit te zenden boekhouder is verplicht de in verband met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve, dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmee is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel binnen 5 jaren na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.
 De uit te zenden boekhouder wordt voor zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of hij lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.
 De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten dag der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.
 De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden 2 maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens, of met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars in 36 gelijke maandelijksche termijnen.
 Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zoeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwde eenmaal.
 De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich voor Januari 1921 bij een op gezegd papier geschreven verzoekschrift tot de 9de afdeling B (Personeele Bakken, burgerlijke dienst) van het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:
 1°. hunne bewijzen van bekwaamheid;
 2°. eene beschrijving van opleiding en levensloop.
 In de verzoekschriften moeten de gegadigden den dag en het jaar hunner geboorte mededeelen, of zij al dan niet zijn gehuwd, het aantal en den leeftijd hunner kinderen.
 (Nederlandsche Staatscourant van 20 Dec. 1920, no. 247).

Mutaties van 29 Dec. 1920—4 Jan. 1921.
 Nieuwe Leden.
 V. C. Th. Hampe, Vert. Handelsver. Java-Borneo, Djodjakarta, f 10.—
 D. W. Odenthal, Dir. Constructie-Werkplaats Midden-Java, Solo, f 5.—

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 30
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geillustreerden Catalogus.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
 2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

- D. M. Hofstede (St.), Leiden, Hoogewoerd 41a, f 5.—
 F. Twiss, Gep. Asst.-Rest., Wageningen, Parkstraat 25, f 5.—
 Mr. B. T. A. Westerouen van Meeteren, Refr. Algem. Secr. O.-I., Den Haag, Jan van Nassaustr. 39, f 5.—
 J. B. G. Rademaker, Architect van Z.H. den Soeman Solo, f 10.—
 J. J. de Vos tot Nederveen Kappel, Solo, f 10.—
 C. W. F. Veen, Apotheek van Gorkom en Co., Solo, f 25.—
 H. M. Middelbeek, Solo, f 10.—
 H. Bakker, Luit.-Kol. Inf., Djodjakarta, f 5.—
 C. A. Meulens, Gen.-Maj. tit., Landrechter, Indragadjoe, f 5.—
 A. Engers, Refr. Gouv. Bedr., Weltevreden, Tandjoeang 3, f 5.—
 Mevr. C. M. Roelfsema-Wesselink, Soerabaya, Embodjo Tandjoeng 16, f 5.—
 K. C. Barkey, Insp. Pandhuisdienst, Weltevreden, f 5.—
 F. B. Vodegel, gep. Asst.-Rest., Semarang, Pontjolo, f 5.—

- Afschrijven.**
 C. F. E. Praetorius, Gep. Res., Den Haag, Scheepweg 124 (overleden).
 J. Visser, Gep. Gen.-Maj. O.-I., Den Haag, Helensstraat 1 (overleden).
 L. G. Portier, Architect Genie, Pontianak.
 Mevr. Wed. P. Q. Brondgeest geb. Mulder, Utrecht, Zvilenstraat 15.
- Adresveranderingen.**
 J. Bosman, Oud-Rest., Den Haag, van: Louise de Cagnyplein 4 naar: Juliana van Stolberglaan 104.
 C. Monod de Froideville, Contr. B.B., van: Rotterdam Heemraadsingel 299, naar: Scheveningen, Middellburgstraat 33, f 2.50.
 Prof. Dr. J. H. F. Kohlbrugge, Adres is Bilthoven niet De Bilt (station).
 J. van der Zee, Kap. Inf., van: Bandoeng, Dep. Oorlog, naar: Curaçao, Willemstad, f 2.50.
 A. E. Bombeke, Insp. Volkscredietwezen, van: Middelburg naar: Rotterdam, Bergweg 96, f 5.—
 Dr. J. W. Lem, Dir. H.B.S., Zutphen, van: Nieuwstraat 49 naar: Nieuwstraat 44.
 E. Marcella, Gep. Kol. O.-I., van: Warmond, Huis Klein Zeerust, naar: Nijmegen, Pontanusstraat 2, f 2.50.
 L. C. Westenenk, Resident, thans Gouverneur van Sumatra's Westkust, van: Palembang naar: Padang.
 L. M. F. Plate, Asst.-Rest., thans Resident, van: Padang naar: Riouw.
 J. Heppener, Gegrad. Ambt. S.S. O.-I., van: Amersfoort, Schimmelpenninckstraat 40, naar: Gouda, Kleiweg 99, f 7.50.
 Mevr. C. M. H. Kroesen geb. Nahuys, Den Haag, van: Riouwstraat 82 naar: Boreelstraat 6.
 R. B. Beeuwkes, Contr. B.B., van: Den Haag, van: Looistraat 108, naar: Weltevreden, Dep. B.B., f 5.—
 N. A. Taylor Kraai, Semarang, p/a Taylor Kraai, thans: Semarang, Bodjong 93.
 H. L. R. Schilling, Asst.-Rest., van: Biliton naar: Tegal, loeng Agoeng (Java).
 Mevr. M. C. van Erpers Royaards geb. Bakhuizen van den Brink, van: Medan Amplas naar: Den Haag, Frederik Hendriklaan 264, f 2.50.

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennis die nog geen lid is van „Oost en West”.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN SPONSEN ZAKKEN BADMUTSEN
 151

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimastraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

BUROU VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01 1/2 frankeerkosten.
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javazuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boscwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.
- N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Leszen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - S. TAGOR, Jnl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MELJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
 - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LIDEN der Vereeniging, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD“ =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek

„Theario“

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Leverancier van H. M. de Koningin.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

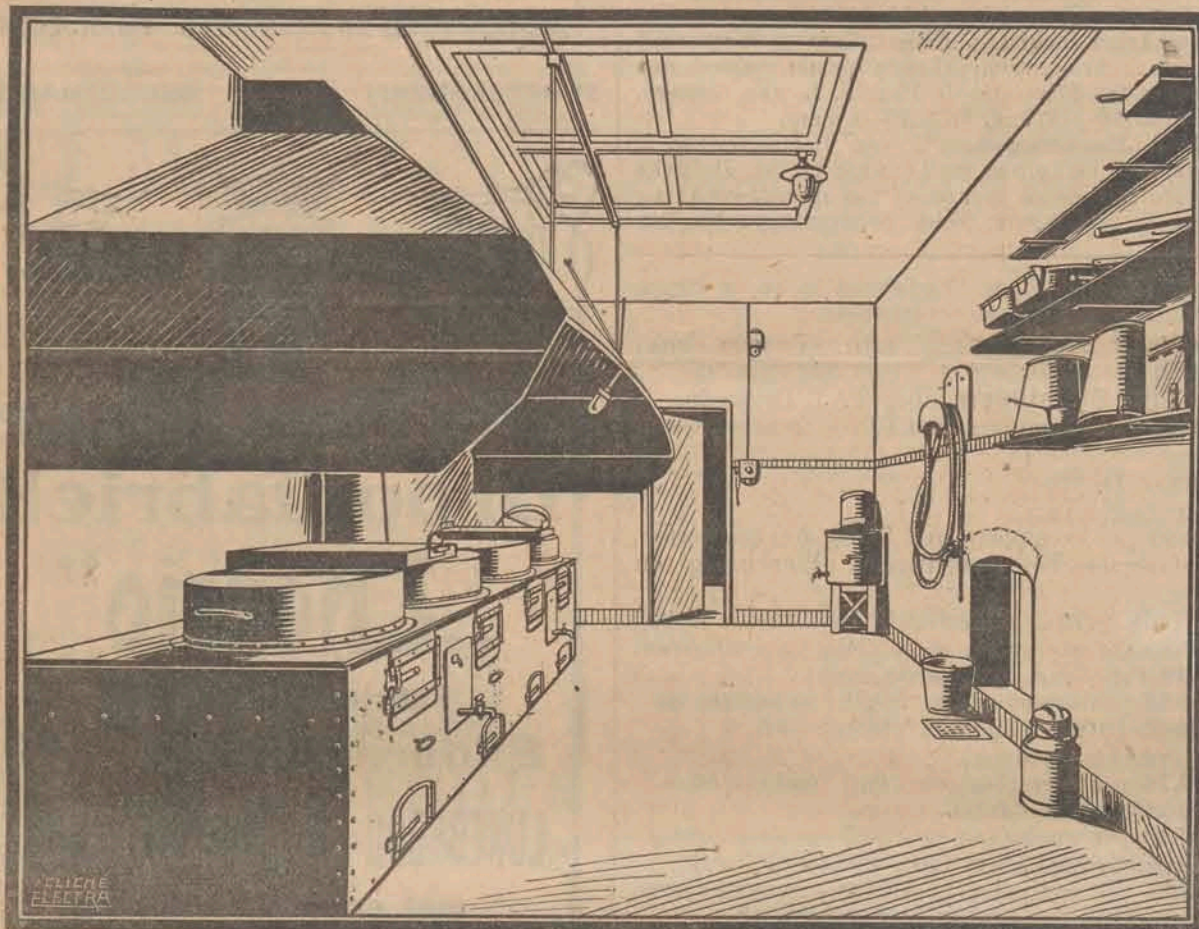
DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Centrale Vischbakkerij D. C. van Ewijk

TREILERSTRAAT bij de Visschershaven - SCHEVENINGEN - Interc. Tel. Sch. 1050

Gebakken Schelvisch - Schol - Wijting - Kabeljauw - Jong
Tarbot - Griet enz.

De visch wordt uitsluitend gebakken in de fijnste Delftsche Slaolie-Calvé. Talrijke tevredenheidsbetuigingen van de meest vooraanstaande families.

Deze inrichting is eenig in Nederland. - Geïllustreerde prijscourant gratis op aanvraag.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

BATIK VERVEN

Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.

OPGERICHT 1887.

FIRMA TENZER,

Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.

KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.

Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag

Telefoon 6225

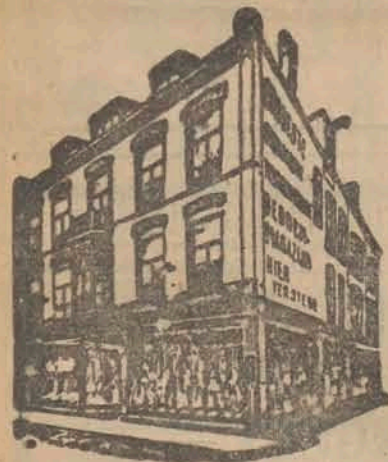
Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Onze
Groote Jaarlijksche Opruiming
begint

Maandag 10 Januari 1921.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. P. COSTER te Winnipeg.